Murat Yalçın

İma Kılavuzu

ÖYKÜ

YKY

İMLA KILAVUZU

MURAT YALÇIN

ÖYKÜ

Murat Yalçın (İstanbul, 1970), İÜEF Psikoloji Bölümü'nden mezun oldu. Üç yıldır kitap-lık dergisinin editörlüğünü yürütüyor.

Yapıtları: Aşkımumya (1995, YKY), Hafif Metro Günleri (1998, YKY), İmla Kılavuzu (2003, YKY).

İmla Kılavuzu / Murat Yalçın

Kitap Editörü: Ayfer Tunç
Düzelti: Fahri Güllüoğlu
Kapak Tasarımı: Nahide Dikel

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2003
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 285 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
Bilgi Hattı: (0 212) 473 0 444
http://www.yapikrediyayinlari.com
e-posta: ykkultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://www.estore.com.tr/bulvar/yky
www.teleweb.com.tr

İmla Kılavuzu

Oğlum Simurg'a

— Uzakta, Lüllüz Kaya denilen yer var, oraya kadar yürüyeceğiz...

— Bu yolda?

— Başka yol yok!

— "Lüllüz Kaya" mı dedin?

— Lüllüz Kaya, öyle diyorlar...

— Sen gittin mi hiç?

— Bir kez... Kule gibi, epeyi yüksek...

— Kaç saat sürer?

— Çok mu merak ettin?

— Ne bileyim... "Lüllüz Kaya" ha!

— Lüllüz Kaya... Lül-lüz... Etrafı dinamitlenmiş kaya parçalarıyla dolu. Dibine varmak epeyi zor.

— Uzaktan görünür mü?

— Bu yoldan görünmez. Birden karşımıza çıkacak, ama daha çok var...

— Ne zaman gitmiştin?

— On-on bir yıl önce...

— Ne demek "Lüllüz"?

— Sahi, ne demek, ben de bilmiyorum; hiç düşünmedim. Yöre insanı öyle diyor. Bir anlamı olmayabilir de...

— Görünce belki anlarız?

— Gözümün önüne geliyor da, tepesi oldukça sivriydi. Çatlaklar, derin yarıklarla doluydu her yanı.

— Canlı var mı?

— Kuşlardan başka... Anımsamıyorum. Leş kargaları görmüştüm, sesleri kayalıklarda fena yankılanıyordu.

— Ürpertici! Gerçekten... Gidiyoruz ama!

— Ciddi misin, görmek lazım. Ben şimdiden heyecanlanıyorum; hem yeniden göreceğim diye –hayal meyal canlanıyor gözümde– hem de senin adına...

— Çok sıcak, keşke başımıza bir şey alsaydık. Güneş geçecek... Hiç ağaç yok!

— Var, ama gölge vermezler.

— Nasıl yani?

— Bizi kurtarmaz. En fazla adam boyu meşeler, seyrek seyrek.

— Olsun, dibinde otururuz.

— Sürekli yer değiştirmemiz gerekir, gölgede kalmak için.

— Değiştiririz. Yakında mı?

— Bilmiyorum. Kaldıysa, birkaçı çıkması lazım önümüze.

— Çıkmayabilir de yani...

— Bilmiyorum...

— Sürekli yokuş mu çıkacağız böyle?

— Hemen hemen...

— Keçi gibi tırmanacağız yani?

— E, zor tabii... Eskiden geyik yaşarmış buralarda. Geyik de değil, dağ keçisi aslında...

— Duydun mu?

— Ne?

— Duydun mu sesi?

— Yoo, dur bakalım...

— Şimdi kesildi...

— Korkuyor musun?

— Hayır, ama tekinsizlik... Biliyor musun, ilerledikçe cesaretim artıyor.

— Merak etme kaybolmayız. Tek yol var nasıl olsa.

— Yol mu diyorsun sen buna?

— Sayılır...

— Baksana, uzaktan bakınca incecik, belli belirsiz bir çizgi uzanıyor önümüzde. Ama, ‘yol’da yürümüyoruz sanki.

— Komiksin ha! Yürüyoruz ya işte! Yürüdükçe ‘yol’ oluyor...

— Yol yola benzemeyince konuştuğumuz da bir şeye benzemiyor.

— Doğru.

— Daha önce de böyle miydi buralar?

— Hemen hemen... Mevsime göre değişir. Kışın yol iz kalmaz tabii. Yazın daha sık gidildiği için patika oluşuyor.

— Aynı yol olmuyordur ama?

— Pek değişmez yine de, Lüllüz Kaya’ya buradan gidiliyor sonuçta, aynı yoldayız. Ayak izleri, dal kırıkları, sigara izmaritleri, sakız, çikolata jelatinleri,

buruşturulmuş sigara paketleri doğru yolda olduğumuzu gösteriyor.

— Ne yapıyorlar orada?

— Hiç. Gider gelirler. Böyle...

— Kokuyu aldın mı?

— Hmmm! Sıçmışlar galiba.

— Çürümüş yumurta kokuyor.

— Üfff! Hızlanalım. Sıcakta iyice ağırlaşmış...

— Bu sıcakta...

— Sen de sıkışsan bir köşeye çömeleceksin. Bu kadar ıssız bir yerde nereye olsa edebilir insan, baksana...

— Acıkmıştım oysa, şimdi midem bulandı. Su bulunmaz mı? Kerbelâ gibi...

— Bir çeşme olması lazım yol üstünde. Kurumamışsa... Kurnası yemyeşil, parmak kalınlığında yosunlu bir çeşme vardı: “Yeşil sakallı çeşme”. Suyu içiliyor muydu, anımsamıyorum şimdi.

— Kafamızı ıslatırdık biraz...

— Kurnaya sokarız! Ohhh!

— Keşke yanımıza su alsaydık...

— Evet... Evde eski bir matara olacaktı, kılıfı da vardı ama arasan bulunmaz.

— Matara şart mı canım? Bir kap olsun da...

— Plastik kapta kokar.

— Kokusuna mokusuna bakılmaz bu havada! — Kibrit?

— Sigara mı içeceksin?

— ...

— Soluk soluğa sigara mı içilir?

— Ne bileyim, öyle ağlak ki buralar... Birer sigara yaksak havası değişir mi?

— ....

— Gördün mü kuşu?

— Hani, nerede?

— Bak, şurda! Kayanın üstünde.

— Ha!

— Durup izleyelim mi?

— Niye?

— Ne bileyim... Kaçmasın...

— Çok tuhafsın, kaçsa ne olur? Kuş işte...

— Olsun. Oturup seyredelim. Dinleniriz hem.

— O başka. İstersen şöyle oturalım.

— Ohhh! Yorulmuşuz be... Oturunca anlıyor insan.

— Ben alışkınımdır aslında ama bu kadarı fazla oldu. Hamlamışım...

— Yol da yol olsa bari! Yürümeye çalışıyoruz.

— Buralar böyle. Yol bulmak zor. Uygun gördüğün yerden gideceksin, göz kararı.

— İnsanda göz mü kalıyor? Güneşin altında uzağa bakılamıyor ki, baksana! Hem, bastığın yere dikkat edeceksin diye canın çıkıyor. Nasıl yaşıyorlar buralarda?

— İşte, bütün yabancıların sorduğu soru bu: “Nasıl yaşıyorlar buralarda?” Yaşanıyor işte! İnsan, ölmedikten sonra yaşıyor bir türlü!

— Bu Lüllüz Kaya’nın bir hikâyesi var mı, biliyor musun?

— Olmaz mı, var tabii, hikâyeden sayılırsa...

— Sözünü kesiyorum ama, böyle açığa oturmasak?

— Nereye oturalım? Daha iyi bir yer görüyor musun?

— Ne bileyim. Biraz gölge...

— Bak ne diyeceğim. En iyisi biraz sen ayakta dur, ben gölgene oturayım, biraz ben durayım, sen gölgeme otur. Başka çare yok...

— İyi fikir!

— ... Hikâye şu: Civar köylerdeki evler hep taş... Bu “Lüllüz Kaya” denilen yerden almışlar: kayalıkları dinamitleyip dinamitleyip parçalamışlar, balyozlarla kırıp taşımışlar.

— Bu yoldan?

— Herhalde. Bu yol ya da başka yol, ne farkeder ki... Her yer aynı.

— Eee, Lüllüz Kaya?

— Lüllüz Kaya, kalan parça...

— Onu niye parçalamamışlar?

— Gerek kalmamıştır belki. Belki de kule gibi kalınca ortada, öylece kalsın istediler. Hoşlarına gitmiştir!

— İlginç, eğer öyleyse?

— Öyle. İnsan, ‘kendiliğinden ortaya çıkan’ karşısında duraksıyor. Onu abartıyor!

— Sence bir şeye benziyor mu? Gidiyoruz ama...

— Mesele o değil ki!

— Nasıl yani?

— Dedim ya, yamacı dönüyorsun ve birden karşına çıkıyor. Şaşırıyorsun. Tanıdık biri gibi, selam veresi geliyor insanın görür görmez.

— Yaaa?

— Seviniyorsun...

— “Lüllüz Kaya’ya geldim” diye?

— Evet! Heyecanlanıyorsun. Büyülü bir an. Kimi zaman gruplar halinde gelip otururlar çevresinde. Şenlik olur...

— Gidelim öyleyse.

— Kalk bakalım... Bacaklarım uyuşmuş.

— Benim de ama yürüyünce geçer...

Hat: taaa...

Kırkuşu ailesinden Tahir ile Fehime’nin kaçak yolculuğudur altı, üstü kendi hikâyem, gerisi kalemin yazdıkları: “Kavuniçigemilitükenmezkalem: Uzaklar”.

1

1976 yılında Londra’dan göndermişti amcam, kavuniçigemilitükenmezkalemi.

Bir türlü tam olarak anlayamadığım, aslında pek de üstünde durmadığım nedenlerle babamın hep küs kaldığı amcam, 1976 yılında bir tükenmezkalem göndermişti. Ele avuca sığmıyordu. Resimliydi, içinde bir gemi yüzüyordu: Güneş, palmiye ve kumsalda voleybol oynayan kızla oğlanın önünde, kalemi çevirdikçe aşağı yukarı gidip gelen bir gemi...

Avucumun içinde dönüp duran uzaklar.

“İngiltere’deki amcam”ın 1976 yılında gönderdiği kavuniçigemilitükenmezkalem, babamın Kadırga Limanı Caddesi’ndeki küçük kırtasiyeciden aldığı Faik Sabri Duran’ın Büyük Atlas’ı.

1976: Uzağın uzak olduğu zaman.

Amcam: Kavuniçigemilitükenmezkalem.

Babam: Büyük Atlas.

Ben: Görmüş geçirmişlerin aslında züppeliklerle dolu hayatlarına gıpta eden “Haritada Bir Nokta”. Et, ot, kuzu ve kurdu aynı sandalla karşı kıyıya geçiremeyen. Hayatını bezdirici dolaylamalarla bezeyen.

2

1990: “Denizaşırı yolculuk düşüm depreşti.” diye yazmışım seyir defterime. (Metinaşırı yorumlara muhtaç bir cümle.) Amcam: Mektup yazdığım.

Babam: Uzak durduğum.

Ben: “Hem okudum hem de yazdım / Yalan dünya senden bezdim” demek

isteyen, öylece dururken gölgem: Ağacın kovuğuna kıvrılıp yatan bir yılan... Sessiz ve serin.

Uzaklardan umudunu kesmiş, kaleme bel bağlamış, gemi azıya alıp iyiden iyiye yazmaya koyulmuşum.

Beyazıt'ın son kat kahvelerinde, bodrum katlarındaki tantanalı bilardo salonlarında, Marmara'ya bakan tozlu pencerelerin önünde, Boğaziçi Köprüsü, alageyiğin üstüne çullanmış av köpekleri ile Fenerbahçe'nin 1975 yılı şampiyon kadrosunun solgun tablolarının altında, sigara yanıklarıyla göz göz olmuş yeşil çuhalı masalarda, İstanbul'un denize inen merdivenli sokaklarında, ufkum elbet deniz: Devasa ağaçların kuru dallarında sallanan gemiler.

Yazdıklarım, yazık, kavuniçigemilitükenmezkalemin yazdıkları olmuş, bir bakıma.

3

19 Eylül 2001: Kırkuşu ailesinden Tahir ile Fehime, teyzeleriyle birlikte kitap satmak için gittikleri Kuşadası'nda limana demir atmış Europan Vision-Festival adlı turist gemisine gizlice bindiler. Kırkuşu kardeşler, Kuşadası'ndaki Güvercinada'ya geldiklerinde mi karar verdiler denizkuşu olmaya? İmbat sarhoşluğu mudur, onları denize vuran? Birlikte kurdukları bir düş müydü, gitmek?

— Ne zamandan beri bu gemidesiniz? diye sordu.

— Uzun bir süredir, dedim. Ansımadığım kadar uzun bir süredir.

— Sakın siz de bu gemide doğmuş olmayasınız? dedi.

— Hayır, dedim. Ben bir kara parçasında doğdum.

— Ya da öyle sanıyorsunuz, dedi. Düş gücü.

— Anlamadım, dedim.

— Anlaşılacak bir şey yok, dedi. Bir kara parçasında doğmuş olsaydınız, bu gemide işiniz neydi?

— Yolculuk tutkusu, dedim. (İnanmayacağını bile bile, yalanıma kendimi inandırmak istercesine.) Yolculuk tutkusu.. gençsiniz... bunun ne demek olduğunu bilmiyor musunuz?

Soğuk bir “Hayır” oldu aldığım cevap.

(F. Edgü, “Bir Gemide”, Bir Gemide, 1979, s. 41-42)

4

2000: Beşiktaş’ta, deniz kıyısında çekilmiş bir fotoğraf: Vapurun burnu kafama saplanmış; kulağıma sokulan “Şehit Adem Yavuz”. Gülümsüyorum, resmen...

5

1990: Sabah, ağır badana kokusuyla uyandım. Gözlerimi açamadım. Uyanmadım mı yoksa? Hayır, uyandım. Gözlerimi yokladım: Kapalı. Parmaklarımla ayırmaya çalıştım gözkapaklarımı. Olmadı. Açamadım. Beynime kan sıçradı, telaşa kapıldım. Neden açamıyorum gözlerimi? Neden? Kirpiklerime dokundum; lehimlenmiş... Gözlerime mil mi çekilmiş uykuda? Kalkıp aynaya bakmak istedim bir an. Nasıl? Neden, peki? Çaresiz, kaldım yatakta. Kendimi nasıl sakinleştirebilirim? Bunu düşünmeye çalışmalıyım. Ama nasıl? Bu duruma sevinsem, rahatlar mıyım? Sanmıyorum.

Hemen duygusal belleğim harekete geçti: Dönem dönem değişen, dünyamı türlü yanılsamalarla yerinden oynatan arzular sökün etti, “Kendimi ağırlamaktan bitkin düştüm” lafını ağzımdan düşürmediğim delik deşik zamanlara ilişkin postalar almaya başladım. Hepsinin üstüne “ADRES DEĞİŞİKLİĞİ” mührünü bastım.

Dedim, sen bir zamanlar kör ya da topal olmayı çok isterdin (?

Yatalaklara, hücre hapsindekilere imrendin hep. Çeşitli meraklar geliştirdin: On yaşında hapse girsen (hep hapis!), yetmiş seksen yıl yaşasan orada, ne yazarsın? Nasıl yazarsın? Ne farkeder? Bunu çok merak ettin. Denemek isterdin (?

Sonra, bir gemide çalışmak, küçücük kamaranda okuyup yazmak, lombozdan gecenin karanlığını “izlemek”, dalgaların sesine kulak vermek isterdin (?

Şakaklarıma doğru ilerleyen bir ıslaklık. Gözlerim akıyor. Gözkapaklarımı zorladım. Açılacak... Kirpiklerim esnedi, sol gözüme ışık düştü. Açılıyor. Göreceğim, görüyorum, gördüm.

Üç gün sürdü badana. Dört gün böyle uyandım.

Ufkumun genişlediğini sandım. Uzakları belledim, kavuniçigemilitükenmezkalemsiz. Avucumun içinde dönüp duran uzakları, yitik adaları, kayboluş efsanelerini...

“Yola çıkmak gerek/Yolu bitirmek./Ne söylemek yetti, ne istemek/ Tatar Çölü’nde ikindide/Bir kaplumbağa kabuğunu ateşe verdi.”

(E. Sofya, “Uzaklar”, kitap-lık, S. 49, s. 53)

6

Döndüğünde kahramandır giden. Dönen gidenden büyüktür, bir kat. Dönmenin ya da bulunmanın duyguları kabarttığı ortada. Bundandır, çocukların aranmak, bulunmak arzusuyla kıvranışı. Kovalanırken yaşadıkları coşku. Saklanmak tatlı, aranmamak, bulunamamak acı. Aranmadığı ya da bulunamadığı için kendi kendine geri dönmesi, ortaya çıkması öldürür kaçanları, saklananları. Oyundışı “kalmak” da bir çeşit ölüm değil mi?

Tahir ile Fehime’nin macerası “teslim edilmek” suretiyle sona ermiş. Teslim edilmiş olmak, kahramanlıklarını yüceltir ancak.

7

Geçmişimin serüveni çok sonra başlar bende. Sımsıkı kapandığım günler, boşluğa ayarlı, kıyıcı bir yalnızlığı doğurur, olsa olsa. Sıkılmadan nasıl yazılır, avuçlanmadan alın, hele hele, ‘kim yazdıya giden’ bir kitap nasıl okunur? Yola çıkmadan başlayan yolculuklardı, beni yoran. Yaşanacak, yazılacak, mutsuzluğun kapısını zorlayacak zaman. Uzaklara bakıyorum, umudun tüm kırıntılarını toplayıp. Esirgeyen, bağışlayan kişiler var elbet –olacak da!– kısacık ömürleri çekilir kılan. ‘Kısacık ömür’ dediğim, türlü türlü şeylerle bezeli.

Kaç an öykü –büyük– olur, diye düşüneyazdım. Okuyanlar iştahla çevirsinler sayfaları diye, parmaklarını yalaya yalaya.

8

“Tahir ile Fehime güzel gözlü atlara binseler daha uzaklara gidebilirlerdi” desem, “Sen, gemisi kalemine tutsak düşmüş adam, sen, üstümüze mürekkep sıçratan zifos, sen, sesimizi kendi sesine kurban eden densiz, sen, uzaklardan uzak adam, sen, harflerin karnında yaşayan cenin, sen, kıyılarda başını kuma gömen aymaz, sen, kıyısız adaların sürgünü, sen, yalçın dağların efendisi, sen, mağara örümceği, kimin hikâyesini kime anlatıyorsun?” demezler mi?

Dünyanın en uzak köşesidir, bulunduğum yer.

Yüzümden okunur, yazdıklarım da.

Tahta Bavul

“Burnumu dayayıp koklardım, ellerimi gezdirirdim üzerinde. Yetmezdi yine. Yabancılık çekerdi durduğu yerde. Kıvranırdı. Temizlik yapılırken yerinden kaldırıldığında yüreğim hoplardı. Annemin elinden kaçıp gidecekmiş duygusuna kapılırdım. Orada, hep o köşede durması güzeldi. Güzeldi... İnceden inceye bir tütsü, serin bir güz sabahı ıslak yaprakların arasından elimi uzatıp avuçladığım buğulu kara üzümlerin yürek kanırtan kokusu... Kokusu başka türlüydü. Karanlık bir İstanbul sokağındaki cumbalı bir evde divanın altına ya da yüklüğün tepesine yerleştirilmiş olmalıydı. Ama burada, neredeyse boyumca sandıkların bulunduğu gıcırtılı odada, pencerenin önünde duruyordu. Güneş vurdu muydu kıpkırmızı parlardı!

Tahta bavul, tahta bavul dediğim, babamın bırakıp gittiği kırmızı bir İstanbul sandığı... Boy boy sandıkların arasında, kibar ve sıkılgan, öylece severdim onu. İçinde ne var ne yok, hiç merak etmedim, dahası, açılabileceğini de düşünmedim. Düşünemez miydim? Babam bırakıp gitmişti. Burnumu dayayıp koklardım, ‘İstanbul...’ diye mırıldanırdım belki, o sıra bir uğurböceği kanatlanırdı... Elime konar, parmağımın ucuna doğru tırmanışa geçerdi, kanatlarını hazırlayarak.

Çocuktum, zaman herşeyin tılsımını hoyratça bozarak geçiyordu. Masal dolu kış gecelerinde odadaki eşyanın gündüzü anımsatması bir parça rahatlatırdı ancak. Tahta bavul...

Rüzgârın kuru dallarda ıslık çaldığı o gecelerde, ışıl ışıl metal aksamıyla aydınlatırdı içimi.”

Tahta bavulun öyküsü uzundur; narin bir çocuğun dilinde daha da uzar gider. Bu öykü, tahta bavulun içindekileri ve sonunu merak edenlere göre değildir.

Nicedir, pas tutmuş dilimin ucuna gelen sözcükler hüzünlü bir ağırbaşlılıkla ak sayfaların patikasında cümle cümle dizildiğinde, iyiden iyiye, şifrelenmiş bir tahta bavul imgesine esir düştüğümü farkettim.

Şimdi, 1955 sonbaharında tepesi göğe eren bir dağın yamacından aşağı uzanan dolambaçlı bir şose yolda uzun burunlu solgun bir otobüsün üst bagajındaki bavulların arasında, toz içinde ilerliyor.

Gidiyor mu, geliyor mu, kestiremiyorum.

Bilmiyorum, neresindeyim o yolun ya da bu öykünün.

Konuşmasak da Olur

Sen insanların kendilerine fazla baktıklarını düşünüyor musun, yollarda? (Evet) Kendilerini çok fazla merak ettiklerini... (Hı hı) Görüntülerini... (Tabii, vitrin camlarına, otomobillerin camlarına bakıyorlar) Pek ilgisizce geçenler de var. (İlginç değil mi, insanların vitrinlerde kendilerine bakmaları) Evet, keşke hep öyle yapsa insanlar. (Niye) Geçerken şöyle bir bakıyorlar değil mi? (Yandan görüntüleri nasıl) Nasıl? (Ayna ya da vitrinde kendime bakmak yetmemiştir, yetmez bana. Baktığımda, sonuçta kendimle göz göze geliyorum. Kendimle göz göze gelmeden kendimi görmek isterim. Tabii başka aynalar yoluyla da olabilir bu. Yani arkadan kendimi görmek, arkamda yürüyen birisinin gördüğünü görmek ya da yandan... Oysa hep göz göze gelmek zorundayız. Başka türlü bakamıyoruz) Yoo, gözüne bakarsan kendinle göz göze gelirsin, ağzına baktığında kendinle göz göze gelmiyorsun... (Birçok bebeğe ilk defa ayna tutan oldum, söyledim mi daha önce sana) Söyledin. (Çok hoşuma gidiyor bu. Ama çok fazla aynaların içinde olmak, aynalarla büyümek doğru değil yani. Böyle düşünüyorum, çok fazla ayna) Ne sakıncası var? (Kişilik açısından... Gerçi çok da şey düşünmüyorum) Yalnız insanlar genelde aynaya çok bakarlar. (Ama yalnızken aynaya bakmak korkunç. Yani sırf yalnız olduğun için. Her anlamda) Acı bir tarafı var tabii canım. Daha çok acı verebilir. Bir de ne amaçla bakıldığı önemli. (Evet, kadınlar makyaj yaparken, erkekler tıraş olurken falan, rutin bakmalar bakma sayılmaz) Saatlerce kendisiyle göz göze gelmek için de bakabilir insan. (İnsan uzun süre baktığı zaman böyle aynaya, kendinde bir) Yabancılaşma mı? (Evet, bir de birisini arıyor sanki kendinde. Ya da bir başka ifade. Yani kendi ifadelerini böyle tek tek görmek istiyor. Mümkün olmuyor bu tabii sonuçta. Görüntü) Yani şimdi mesela baktığım zaman, yani herhangi bir amacım olmadan öylece baktığım zaman, çok şey oluyorum. Gerçi bu sınırın içinde doğmuş olmak bir başka yüz biçimine sahip olabilirdim duygusunu... (Ben de şu duyguya kapılıyorum: Kendimi insan türü olarak bir kenara bırakıyorum, tür olarak insan olmayı da bir yana bırakıyorum ve bir canlı olarak) Hıı... (Bir canlı olarak görüyorum. İnsan olarak dünyaya gelmiş bir canlı) Yani!.. (O, onları, oralardan bakmıyorum artık, sadece bir canlı olarak görüyorum) Öyle ama zaten sonuçta... (Öyle tabii ama buna o bilinçle, o gözle bakmak farklı oluyor. Mesela kötü durumdayken, yani acı çekerken, ne bileyim, ağır şeyler yaşadığımda falan öyle baktığımda çok hafifletici oluyor) Bunları aynaya bakmadan da yaşayabilir insan... (Evet ama görüntü olarak baktığında bu gözüm, bu başım, bu kolum diye baktığında) Kendine alışman için aslında. (Bir kaçış tabii sonuçta) Sen uykuya dalarken neler yaşıyorsun? Birtakım semboller,

birtakım böyle yarı rüya denilebilecek görüntüler canlanıyor mu gözünde? (Zaman zaman oluyor) Çok ilginç, çok kabartma görüntüler çıkıyor mu? Bende çok oluyor. (Oluyor oluyor; renkler, ışıklar, görüntüler, kaleydoskop gibi. Bir de gündüz uykularında oluyor ses) Bende de... Gece mesela çok değişik bir koku aldım. Ama öyle bir koku ki, başka bir hayat, başka bir dünya şey yaptı bana, dün gece hakikaten böyle bir şey yaşadım. Ve çok değişik bir koku duydum; düşündüm, o kokuyu ben nereden aldım? Nereden yer etmiş bu koku bende? Acıbadem kokusuna yakın bir koku ama tam da o değil, (Hı hı) çok ferahlatıcı, çok başka bir enleme ait bir koku. Çok iyi geldi bana. (İnsan uykuya geçerken çok kendinde olmuyor zaten. Bir koku duyduğunu düşünmüş olabilirsin. Tıpkı sesler, görüntüler gibi koku da duyabilirsin böyle) İnsanın her zaman kendinde olması, kendinin farkında olması zor değil mi? (Nasıl) Yani uyurken de kendinin farkında olmayı çok merak ediyorum. (Uyku olmaz ki ama o zaman) Evet olmuyor işte zaten. Tam uyurken o ânımın farkında olmak istiyorum, anladın mı? (Hı hı) Nasıl oluyor? (Aşağı yukarı kestirilebilir) Bir yerde kendinin takipçisi olabiliyorsun, uykunun ağırlığına göre. Ama tam tersi bu dürtü o uyku ânını, uykuya geçiş ânını uzatıyor. (Uzatır tabii) Dolayısıyla, (Bilincin açık olması hali zaten şeydir) o kısa an yani normalde yaşanan o kısa an, az önce duyduğum o görüntüler, kokular, neyse o sesler, onları daha fazla uzatabiliyorsun böyle küçük bir... (Dehlizden geçercesine) Evet dehlizi uzatmış oluyorsun. (Birtakım şekiller görmeye başladığım zaman, giderek bunlar arttığı zaman işte birazdan uyuyacağım falan diye düşünüyorum. Uykuya geçeceğim zamanı bilmek) Ben uykusuz kaldığımda genelde uyumak için kendimi hep şöyle düşünüyorum: Alacakaranlık bir dağın yamacından aşağı yürüyorum, önümde ince bir çizgi, giderek belirsizleşen bir patika var, yürüyorum, sonunu görmediğim bir yolda karanlığa doğru, uzun ince bir yol... Kendimi küçücük, bir parmak çocuk olarak görüyorum kuşbakışı, orada yürürken düşünüyorum kendimi, böyle o karanlığa doğru yürüyorum... Böyle düşündüğüm zaman çabucak uyuyorum. (Ben gözlerimi kapatıyorum ve önümden geçen şekillere bakıyorum, onlara dalıyorum, bir şey düşünmek istiyorsam eğer) Yoğunlaşıyorsun. (Çok kendiliğinden oluyor bu) İnsan uyanıkken de kendinin çok farkında değilse uyumak o kadar (Problem olmuyor) Çok fazla olmuyor. Ben önceleri korkardım bir daha uyanamamaktan. (Bana da olur bu) Bu hem korkuturdu hem de hoşuma giderdi. Çok keyiflenirdim, hatırlıyorum da. (Ben genelde çok kötü dönemlerimde uykuya vururum kendimi. Uyuyup herşeyle bağlantımın kesilmesini) Evet... (Kaçış bu) Depresyonda çok olur. Ben de böyle uykular uyumuşumdur. (Hatta bir ay boyunca uyumaktan başka bir şey yapmadığımı hatırlıyorum. Yani iki saat kalkıp tekrar uyuyabilmek için çabaladığım zamanlar) Yatmak, uzun süre yatmak yorucu, değil mi? (Yorucu

ama) Yani beden için çok yorucu bir şey olur. Çok panik havası oluyor değil mi böyle? (Ha, şeyse, sabah erken kalkman gerekiyorsa ve uyuyamıyorsan bir biçimde değil mi, o zaman yani) Ertesi gün çok heyecanlandırıcı (Önemli bir olay var) ya da korktuğun bir şey olacak yarın... (Hı hı) Çok tuhaf değil mi, insanın hayatta beklediği bir sürü şey vardır, elde etmek, yaşamak istediği ya da bulunmak istediği durumlar vardır... Hep böyle olur ama düşünüp geriye doğru baktığında onların da yaşanıp geçtiğini görüyorsun, işte geçip gitmiştir birçok şey, çok acı... (Herşey geçmişte kalıyor sonuçta, bir zamanlar elde etmek istediğin şeyler) Evet, bakıyorsun onları da yaşayıp geçmişsin ya da önemi kalmamış... (Eee, böyle, hayat böyle yani) Önünde yaşamak istediğin bir sürü şey varken onların da geçip gidecek olduğunu bilmek... Düşündüğünde çok kötü oluyor değil mi? (Bunu bildiğinde hiçbir heyecan kalmıyor) Evet. Benim zamanla çok sorunum var, hem bu anlamda diyelim, hem işte, yani aslında şöyle de düşünülebilir — çok normal ölçülerden bakıyorum zamana, geçen gün, ay, yıl olarak... Böyle bakmadan da yaşayabilir insan değil mi? (Yani kesintisiz bir bütün bu zaman denen şey, insanların belirlediği aralıklar bunlar: Dün, bugün, yarın, bir ay sonra diye kafamızda ürettiğimiz, bir bütün aslında) Evet, evet ama bunu geçtiğim zaman da, bunu dert etmekten kurtulduğum zaman da, hatıra üstüne, insanın kendi geçmişi üstüne düşünmesi çok yorucu ve hüzün verici değil mi? (Tabii, geçmişi anlamsızlaşmış oluyor insanın, yaptıklarının anlamsız olduğunu gördüğünde kendi tarihinde bir anlamsızlık yaşıyorsun) Evet. (Ama bu insanın kendini yetiştirmesiyle alakalı. Hep aynı noktadan bakarsan hayata, hayatta önemli bulduğun şeyler değişmezse bu da çok iyi bir şey değil) Değil tabii. Zaten o zaman içindeki değişim, dönüşüm sürecini kendimiz belirlemişiz, öyle yaşamışız. (Ha, tabii bunları yaşamayanlar da var) Ben geçmişe, kendi geçmişime çok fazla takılıp kalıyorum. Bir insanı hep geçmişiyle, hep hikâyeleriyle görüyorum. (E, insanı var eden de onlar zaten. Hepimiz kendi geçmişimizle buradayız) Bende takıntıya dönüşüyor ama, rahatsız oluyorum, düpedüz takılıp kaldığım bir şey oluyor geçmiş. (Ama çok doğru bir şey değil bu) Doğru, haklısın belki, ben çok ayrıntılı bakıyorum hayata. Herşeyin altını karıştırıyorum, insanın da geçmişine fazla takılıyorum araştırıcı bir biçimde, bu bakış çok önde... (İnsanın geçtiği yolları izlemesi) Bir de şu var bende: Örneğin yirmi yıl sonrasına gidip oradan bugüne, bir anı olarak bakmak, anı gibi yaşamak bugünü... Yani şu ânı da öyle yaşamak... (Anlamsızlaşmış mı oluyor herşey) Tam tersi bir tat alıyorum bundan ve acaba diyorum bir şeyden tat almak için o şey hep geçmiş mi olmalı? (Hatırladığım şeyler önemlidir ama. Herhangi bir zamanda herhangi bir şeyi unutmayacağımı düşünürüm, şu ânı unutmayacağım derim ve unutmam) Önemli olan onu o an düşünmen tabii. (Evet, onu o an düşünmek ileriye de taşıyor, kaydediyorsun) Çok kaydedici olmak yıpratıcı,

ayrıntılarda boğulmak... (Ama bu o kadar da sıkıcı değil. İnsanın elinde kalanlar onlar oluyor, hatta keşke daha dikkatli olup daha net hatırlayabilseydim diyor insan. İnsanın kendini çok fazla önemsemesinden de oluyor bu) Tabii ama böyle olmalı, yani insan kendini önemsemezse... (Hiçbir şeyin önemi olmaz ki, yaşadıklarının da) İşte benim başta dediğim o kendine salt bir canlı olarak bakması bunları ortadan kaldırıyor. Yani insan oluşu bir kenara atmak. Bütün bunlar insana ait özellikler. Ne acaba onu tam olarak bilmiyoruz. (Ama insanın kendine bir canlı olarak bakabiliyor olması da insana ait bir şey) Tabii o önemli insan için. (Onu orada yaparken bile insansın) Mesela hayvanlarda bilinç var... (Tabii) İnsanın tek farkı bilincinde olduğunun da bilincinde olması. (Ama hayvanlar hakkında çok kesin konuşmamak gerek. İnsanlar bildikleriyle yetiniyorlar hep ama kesin bir bilgiye varamadıkları çok şey var. İnsanlar ancak kendi yöntemleriyle araştırabiliyorlar hayvanlar dünyasını) Tabii. (Bir kere yetersizlik orada) Hayvanlar insanları araştırsa, acaba... (Araştırıp araştırmadıklarını da bilmiyoruz. Yani çok da, işte ‘biz insanız onlar hayvan’ diye bir hiyerarşi yaratacak durumda değiliz) Evet, insanların hayvanlardan öğrendikleri çok şey var. (Üstelik ancak kendi yetenekleri çerçevesinde öğrenebiliyorlar. Mesela zararlı böceklerden bahsedilir. Zarar, sadece insanın uğradığı zarar. Yoksa ekolojik denge içinde böyle bir zarar söz konusu değil. İnsanlar, kendilerine birebir etkili olduğunda zararlı veya yararlı oluyor) Zarar bir bütün sonuçta. Zararlı canlıları yok ediyoruz ya kolayca, hayvanlar da kendilerine zararı dokunan insanları yok edebilseydi... (Adalet yerini bulurdu) Evet. (Ama bilinçli şiddet sadece insanda var. Hayvanlarda şiddet örgütlü değil, işkence yok) Doğanın özünde demokrasi yok. (Evet, yaşam hakkı olarak değerlendirirsek örneğin en yırtıcı, en vahşi hayvan dediğimiz aslan ya da kaplan bir antilop sürüsüne saldırıyor ve yakaladığını parçalayıp yiyor, ama o kadar işte: Birkaç antilop daha öldürüp yarına saklayayım demiyor, tamamen ihtiyacını görüyor) İnsansa ihtiyaçtan öte... (İnsanda bunun sonu yok) Bir gücü var ve bu gücü bir üstünlük şeklinde sergilemek arzusunda. Bir de, hayvan kendi kendine zarar vermez ama insan verebilir; intihar eder. (Ha, bak, hayvanlar da intihar eder) Ciddi misin? (Evet, filler) Ya! (Tabii, filler, balinalar... Toplu olarak intihar etmişlerdi) Ama bu inanılmaz bir şey! (Evet, inanılmaz bir şey... İntihar var. Sahipleri öldüğü zaman intihar eden köpekler var. Ölüm korkusu onlarda da var. Ve, niye bilmesinler ki ölümün ne olduğunu) Evet, kurbanların gözü bağlanır ya... (Bence insanlar kendileri için bağlıyorlar. Öldürecekleri hayvanla göz göze gelmemek için. Yoksa hayvan gözleri bağlansa da bağlanmasa da ne olacağını biliyor) İnsanlar vicdanlarını rahatlatacak yollar buluyorlar her durumda. (Zaten bunu yapamasalardı herkes intihar ederdi. Yaşam kendilerine çok ağır gelirdi) Biliyor musun, ben bir zamanlar anabilim dalı dendiğinde, ‘bir anne, bir

laboratuvar ve bir ağaç dalı’ düşünürdüm. (Yaaa! Ciddi misin) Evet, şimdi bile gözümün önüne gelir, anabilim dalı dendiğinde... Bu tür bakışlarla yaşasak kimse birbirini anlamazdı, değil mi? İstiyorum ki, insanlar da benim anladığımı anlasınlar. (Konuşmaya gerek yok, diye düşünürüm) Aklımdan geçen herşeyi karşımdakinin anlamasını beklemem tuhaf olurdu. (Konuşmak bana biraz angarya gelmiştir, her zaman. İnsanın yetersizliğinden dolayı konuştuğunu düşünürüm. Hele yaşadığın insanla sürekli konuşuyor olmak aslında acı değil mi? Yıllardır birlikte yaşıyorsun ve konuşuyorsun, sanki böyle bir şeyleri aşamamışsın) Birlikte yaşayan insanlar suskunluktan çok korkarlar, suskunluğu bir tür küskünlük olarak algılarlar. Halbuki insanlar uzun uzun susabilirler. Susmak her zaman ayrılık değil. (Tabii, aslolan insanın yaşadığıdır, kalıplara takılı kalmak gereksiz. İletişimin sadece konuşmaya dayalı olması kötü) Dil bir yere kadar... (Bence dilin insan hayatında çok az yeri var) ‘İnsan konuşan canlıdır’ teranesi var ya, çok saçma. (Ha, bütün canlılar kendi aralarında konuşuyorlar. Balinalarda müthiş bir telepatik anlaşma var mesela, beyin dalgalarını yayarak. İnsan daha kenarında bile değil bunun. Birçok hayvan depremi önceden algılayabiliyor, birçok böcek algılayabiliyor. İnsanlar çok fazla konuştukları için başka iletişim yolları aramıyorlar) Dil, insanlar arasında zaten var olan uyumu bozuyor aslında. Hatta böyle bir uyumdan bahsetmek, çok fazla konuşmak bile bu uyumu bozuyor. (Tek başına sen ne olduğunu biliyorsun, ne düşündüğünü biliyorsun ama bunu dile getirmek kısırlaştırıyor herşeyi. Bir insan niye resim yapsın ki sözcükler yetse; niye resim yapsın, niye beste yapsın, bir duygu durumunu ışıkla, renkle, sesle) Sadece duygu mu? Bence kapatalım bu konuyu. (Peki)

Medcezir Balıkları

Çağıltısını içine atmış bir ırmak
Sessiz
Kendi yoluna gidemezler
Okyanusun karaya emaneti
Medcezir balıkları
Çamur düzlüklerinde
Sığ havuzlarda
Günde iki kez
Unutulmak acısıyla karada
Bilmezler ne yapacaklarını
Nedense ve ne dense boş
Sağır-dilsiz
Böylesi bir çaresizlik

Gelgit akıllı olup çıktım
NEYSE
Bu laf
Kanırtıyor her yerini
İnsanoğlunun
İns mi cins mi
NEYSE işte
Bunca laf
Laf mı
Laf ü güzaf
Durup düşünmek
Düşünüp durmak
Acımasız soluksuz
Dayanıklı olmak
Olağanüstü hallere

Tropik çamurdazıplayanlar ve
Medcezir balıkları kadar
Yaşamayı becermek ya da
Yaşamak becerilmiş bir hayatı

Sudan çıkmış balık gibi
Güçlü solungaçları olmalı
Sudan
Uzak ülke
Kıyısız bir denizde
Girdaplara eyvallah
Bozbulanık göletlerde
Çamur kaplama
Ağaç dalları arasında
Balçığa saplanıp
Yırtıcı kuşlara av olmak var
Yırtıcı olmayanlara yem

Suya düşmüş balığa döndüm
Desem yalan olmaz
Demesem de
Karada kararan
Suda akran
Medcezir balıkları
Okyanusun kıyılara attığı
Kıyıların okyanusa sunduğu
Tuzlu suda bir yara
NEYSE
Küçük balıklar
Yutulmayı beklerler günde iki kez
Bir varmış bir yokmuş diye
Başlamaz söze okyanus

Sallar ama anlatmaz masal
Sakınmaz dalgalarını ve
Seslenir
“Solungaçlarınızı koruyun güneşten
Yüzgeçlerinizi nemli
Pullarınızı parlak tutun
Yanardağın eteklerine
Güven olmaz
İçimde heykelleşen
Heykelleştirdiğim
Lav akıntıları altında kalmanıza
Yüreğim elvermez
Gözünü balık bürümüş
Toprağın vahşilerine yemsiniz
Bekleyin kaya diplerinde
Çamura yatın gerekirse
Yem olmayın kurda kuşa”

Ağızlarını açıp gökyüzüne
Yakarırlar bir ağızdan
Rüzgârın dağıttığı çarşaflarda
Dalgalarıyla tokatlar
Susturur balıklarını
Dindirir acısını yüreğin
Okyanusların kıtalarla
Dalga geçtiği şeritlerde
Efsanesi okunur
Medcezir balıklarının

Sinir Ötesi

Gece, ancak bir kez söylenebilen sözler vardır; havada kalmaya, anlaşılmamaya mahkûm. Geceye bağışlanmış...

“Hayal Tecrübesi”

Lambayı kapatıp birbirlerine iyi geceler dileyeli iki saat geçmişti, duvar saatindeki fosforlu akreple yelkovana bakılırsa. “Uyudu galiba,” dedi içinden, nasıl da hemencecik uyuyabildiğine şaşarak.

“Hadi uyuyalım artık,” der demez arkasını dönüp mışıl mışıl uyuyan sevgilileri olmuştu hep. Yatağını paylaştığı kadınlardan önce uyumamıştı hayatında. Bir kez olsun uyumuş olmak isterdi, yanındaki “Uyudu mu acaba?” diye merak ederken, hatta üstüne eğilip “Uyudun mu, hı?” derken.

“Hayır... Sende mi uyumadın daha?” demişti hep.

Lambayı kapatıp birbirlerine iyi geceler dileyeli iki saat olmuştu, duvardaki telefonun dijital saatine bakılırsa. Bu iki saati, gözlerini kapalı tutmakla aralayıp tekrar tekrar saate bakarak geçirmişti. On beş dakikada bir gözünü aralayıp saati kontrol ediyordu: Saatle dakika arasındaki (:) yanıp sönüyordu. Sonra, bu ‘iki nokta üst üste’nin önüne cümleler istifleniyordu. Yanındaki kadının kıvırcık, gür saçları arasına doluşan cümleler. Birtakım hayaller, birtakım düşünceler, birtakım duygular, birtakım şeyler, birtakım andaçlar, birtakım sesler... Sessizlikler.

Sırtını dönüp uyumayı deneyecekken, herşeyin farkındaki kadının, üstüne eğilerek “Tedirginsin!” demesine şaşırdı.

Uyumuştu da bu sözle mi uyanmıştı? Bir an, “Uyuyor muydum, uyumuş muydum gerçekten?” sorusu çengellendi gövdesine. Kendinden emin değildi ama gövdesi, uyandırılmış bir gövdeydi. Huysuzdu. Şöyle düşündü: “Demek, düşünüp dururken, kafamdaki pencerelerden binbir voltluk ışıklar saçılırken, gövdem gecenin koyu karanlığına çoktan dalmış oluyor.”

“Tedirginsin!”i yanıtlamadı hemen. Kendine süre tanıdı, bir ipucu aradı... Kadın yanıt beklemiyordu; gazoz kapağını tekmeleyip geçercesine “Tedirginsin!” demişti, o kadar. Sesinin rengi sessizliğin sınırında kalmıştı,

“Uyudun mu?” sorusuyla taşırmamıştı suskunluğun testisini.

Uykusunu ya da uykusuzluğunu bölen “Tedirginsin!”i geçip uykuya varmak istiyordu.

Bir ara, kadının uykusunda konuşmuş olabileceğini düşündü, üstüne eğilmiş olsa da. Öyleyse rüyasındaki “tedirgin” kimdi? Uykuda söylediyse çok tedirgindi. Biriyle hesaplaşıyordu. Ertesi gün ilk fırsatta “Bu gece çok tedirgindin...” demeye karar verdi. Biraz olsun rahatladı.

Ama eğer uykuda söylemediyse, “Ben mi? Yok canım, nereden çıkarıyorsun? Asıl tedirgin olan sendin. Duymadın mı ne söylediğini, gece?” derdi. O, “Yoo, hayır... Öyle bi uyumuşum ki!” dese bile, gözleri kulaklarını ele verirdi. En iyisi şöyle demekti: “Tabii ki duydum. Onun için diyorum ya, sabaha kadar anlayamadığım şeyler mırıldanıp durdun...” “Yok yok, saçmalama,” dedi kendi kendine, tongaya düşersin, “Yaa, demek gözünü kırpmadan sabaha kadar beni dinledin!” derse.

Sonunda, “Neden durup dururken ‘Tedirginsin!’ dedin, anlamadım? Uykumu kaçırdın...” demeye karar verdi. İki türlü karşılanabilirdi: Ya, “Madem duydun ne söylediğimi, niçin konuşmadın?” diyerek sitem eder, ya da, “Hiç hatırlamıyorum böyle bir şey söylediğimi... Peki başka ne söyledim?” diyerek çocuksu bir merak içinde kalırdı.

Bunları düşünürken bir yarım saat daha geçti. Ertesi gün bu konuyu kendisi açmayacaktı; kadına ve saate sırtını döndü. Ama iki dakika bile dayanamadı, duvarın çıplak serinliği yüzünü yalayınca.

Sağına döndü yine, yanaştı, arkasından kucakladı. Sol elini çıplak gövdesinde gezdirdi. Şaşkın ve araştırmacıydı parmakları şimdi. Uyuyordu. Uyandırmalıydı artık; uykusu hepten kaçmıştı. Uykusuzluğuna ve yalnızlığına ortak etmeliydi onu. Sevgilisi olduğunu kanıtlasın istiyordu –bencil dürtülerle– gecenin huzurunda, bir kez daha...

Kadın, dönüp “N’apıyorsun bana?” dedi, gevrek ve uykulu... “bana” umut vericiydi. Bu paravan cümlenin,, bu retorik sorunun altında yatan söz şu olabilirdi ancak: “Başka ne yapacaksan, hadi durma...”

Bitkin ve sersem, sırtüstü kalakaldılar, sessizliğin ve gecenin kurbanları olarak.

“Keşke herşey bu kadar açık olsa...” dedi, gözlerini saate kaydırarak.

Kadın arkasını döndü: Gülümsüyordu...

Süt

“Sayın Bayan Y.,

Çok mahrem bir mesele için size büyük bir itimat ile müracaat etmeme ve bu hususta kıymetli yardım ve mütalâanızı rica etmeme müsaade buyurunuz.

Çok zaman var ki, mahiyetini az aşağıda öğreneceğiniz şiddetli bir arzunun pençesinde kıvranmaktayım. Esrarengiz menşeine bir türlü akıl sır erdiremediğim bu şiddetli isteği yerine getirmek acaba mümkün olamaz mı, diye düşündüm. Bu hâl bende öyle bir ihtiras şeklini aldı ki, işin gayritabiîliğini kendi kendime hergün birçok defalar tekrarlamama ve bu şiddetli arzuya karşı mütemadiyen ve şiddetle –ama ne yazık ki boş yere!– mücadele etmeme rağmen, kendimi bunun pençesinden kurtaramayacağımı anlıyorum.

Kısa keseyim; genç bir kadının sütünü emmek istiyorum. Sizden öğrenmek istediğim şu: Tanıdıklarınız arasında bana sütünü iyi bir ücret mukabilinde verecek genç bir kadın bulunur mu? Ancak bir şartım var: Bu sütü kadının memesinden emebilmeliyim!

Benim bu arzumu pek garip bulacağınızı biliyorum. Fakat demin de söylediğim gibi, bundan kendimi kurtarmağa çabaladıkça içimdeki isteğin şiddeti büsbütün artmaktadır. Bizzat ben kendim de böyle bir hareketi ihtiyar bir adama yakıştıramıyorum. Fakat nihayet pek de ahlâksızca bir hareket sayılmaz, hem hiç kimse çıkıp da bu işin cezayı icap ettirecek tarafını bulamaz. Sizi katiyetle temin ederim ki, herhangi şerefsiz bir harekette bulunmak aklıma dahi gelmiş değildir; içimi dolduran ve size bir türlü tarif edemeyeceğim o şiddetli arzuya bir kerecik olsun kendimi bırakmaktan gayri bir maksadım yok...

Size bu hususta son derece minnettar kalacağım. Şunu da ilâve edeyim ki, mezkûr bayanın dolgun göğüslü ve iri memeli olmasının benim için bilhassa ehemmiyeti vardır; temenni ederim ki, bu hususu da göz önünde bulundurursunuz...

Saygılarımla,

A. D.”

Sevgi ile Korkut

“Bir çay!” diyerek beşyüzbin lira uzattı. Yüzüne bakmadan, sert bir şekilde çekip aldı elindeki parayı garson, “Olmuyor böyle ama, bir çay için... Sabahtan beri bu dördüncü! Hep beşyüz, bir...”

Kemküm etti, “Dördüncü kişi olduğumu bilmiyordum...” diyebildi. İçine düştüğü saçmalığa boyun eğmişti, üste çıkmaya çalışsa da. Bir ara, taş duvarın önünde oturan çifte takıldı gözü: Adam, elini kadının dizine koymuş, gözlerinin içinde bir şeyler arıyordu. Kadın, adamın ensesini dolduran saçları parmaklarına sarıp kıvırıyordu, dalgın gözleri karşı duvarda.

Az kalsın dönüp oturacaktı, o(la)nları izlemek için. Aklına garson geldi...

İçinde, bir mahzenin paslı kapısı çarpıldı!

Çiçek

Kulağı kapının zilinde...

“Şimdi gelir. Evinden çıkamamış, otobüsü kaçırmış, trafiğe takılmış, kaza geçirmiş, acil servise kaldırılmış olabilir. Ölmüş de... Adresi çıkaramamış, başka sokaklarda dolaşıyordur belki. Ama sanmıyorum. Gözleri böcül böcül, geliyordur. Birazdan zili çalar, otomata basarım, açılır... Kapıyı tıklatır iki dakika sonra. Tek gözümü kapının dürbününe dayar, şaşkın, yamuk suratını görürüm: Terini siliyor, kıyafetine çekidüzen veriyordur. Ortalığı toplamalı, ilk gelişi bu ne de olsa. Bir buket çiçekle karşıma çıkar şimdi. İnce boyunlu şişman vazoyu masanın ortasına koymalı. Çiçekleri vazoya yerleştirme işini özene bezene, uzata uzata yapmalı ve boyuna konuşmalı; nasılsa, bu ara, söylenebilecek her türlü saçmalığı kaldırır. ‘En sevdiğim çiçeği almışsın, çok teşekkür ederim!’ demeli, göz süzerek. Şu geniş koltuğa oturturum. Sehpayı koltuğa az daha yanaştırırsam bardağına, kül tablasına rahatça uzanır. Köşe raflarındaki aile resimlerini kaldırmalı, ben mutfaktayken kalkıp bakabilir, ilk fırsatta saçma sapan sorulara boğabilir. Soy-sop meraklısıysa, yok yere katılaşırım. Neyse, görürüz... Banyodaki çamaşırları da kaldırmalı, ‘lavaboyu gösterip’ salonda beklerken kıvranmaktansa. İç çamaşırlarıma dokunabilir, koklayabilir. Yüreği ağzına gelirse... Gülerim doğrusu! Çamaşır sepetini küvete koymalı, kabini sıkıca kapamalı, kıllı sabunları da görmese iyi olur. Gerçekten, gelir gelmez tuvalete girebilir, evi ararken sıkışmış olabilir çünkü; hava dondurucu, saat başı çişi gelir insanın. Şofbeni açmalı, sıcak su bulunsun(?). Yatak odasının kapısını açık tutmalı, kafası rahat olsun, karanlık, loş olmasın. Aynaya bakılırsa fena sayılmam, saçım başım düzgün, giysilerim bir parça ‘ev hali’ne uygun olsa da olur. Hatta iyi olur...”

(Adamın ardından...)

Kapıyı kilitledi. Pencereden baktı: Kasıla kasıla uzaklaşıyordu, arkasına bakmadan...

Döndü, vazoda çiçek olmadığını farketti. Hışımla çıktı evden, meydandaki çiçekçilere doğru koştu.

Foto Şimşek

“Öykün gelmedi mi?” dediğinde, dişlerinin tok beyazlığına takılıydı gözlerim; yaylada sıralanmış kuzular... Giderek bir sese, bir çığlığa dönüştüğünü farkettim kâğıda düşmemiş sözcüklerin. Henüz kurulmamış cümlelerin, toparlanmamış hikâyelerin...

Ben de bir öykü yazabilir miyim? Tabii yazabilirsin, diye gakladığını duydum içimde ruh karartıcı bir karganın. Yazabilirmişim, iyi.

Sıkı durun, yazıyorum! Kime? Okuyan çıkar elbet, yazılmıştır diye. Okuruna layık olmaya çalışan yazarlar, liyakat nişanı almaya adaydırlar her kitapta. ‘Güzel şeyler yazmak’ ne güzeldir, bahtı açık olsun yazabilenlerin; tatlı bir esinti getirir, bir mutluluk dalgası yayarlar. Eğlendirirler...

“Öykün gelmedi mi?” diye sorduğunda ellerine de baktım. Sonra kendi ellerime. Ellerim olmasa, “ellerim olmasa” diye yazamasam delirir miydim? Hayır. Siyamet Bey yazmadan durabiliyordu oysa... (Ne demek, yazmadan duramamak?)

“Öykün gelmedi mi?” sorusundan yola çıkıp –çıkmaz bir yola da çıkabilir insan– Siyamet Bey’in yazmadan nasıl durabildiğini açıklamaya çalışan bir öykü içinde cılız cümlelerle bocaladığım sanılabilir. Umrumda değil. Daha baştan sarpa sarmış bir öykü, “Yazılmasa da olurmuş” dedirtecek bir öykü yazmanın ne menem bir iş olduğu ortada. Ancak, benim derdim başka. Siyamet Bey’in yazmadan durabilmesinin nedenleri kafamı kurcalıyor boyuna.

“Her cümlede dağları devirip bulutları yere serecek değilim ya!” diyerek kendini savunan bir yazar, yazdığı öykülerle övünedursun, ben, şuncacık bir öykü yazdım:

> Siyamet Bey Yazmadan Nasıl Durdu?
>
> Siyamet Bey, yalılardan, köşklerden, konsolosluklardan, eşyalarını satıp savıp yurdışına ya da ansızın öbür dünyaya göçenlerin evlerinden devşirilmiş eşyayı uygun fiyatlarla alıp satardı. Kartvizitinde “Antikacı” yazardı ama aslında eskiciydi.
>
> Yazmayı hiç düşünmedi; hikâyeler alıp hikâyeler sattı, yüksek fiyata.
>
> Yağmurlu bir kasım sabahı, Çamlıca tepesinde “Tanrıya poz verirken”

yıldırım çarpması sonucu öldü.

Yakınlarının anlatmasına bakılırsa, her şimşek çakışında kafasını göğe doğrultup “Yine patlattı flaşını!” diyerek eğlenirmiş, çocukluğunda.

Kafam Başka Yerde

Ne çok şey bilmemek gerek, ‘eylem’e geçebilmek için!

Paul Valéry

Kuru bir dala basmışım... O sesle belinledim. Göğsümde bir harman makinesi çalışıyor. Gözlerimi oynatamıyorum. Balçığa saplanmış. Gönül bezginliğiyle güne kulak kesildim. Ürperdim. Küçük bir kımıltı, ardından derin bir esneme. Birazdan gözlerim de açılmaya, hiç değilse oynamaya başlar. Yüzümün çamurundan çekip çıkarmalı gözlerimi. Ama nasıl?

Yatağımda sere serpe düşünmeye bıraktım kendimi:

Bugün şu saatte başıma ne gelebilir? Ölünür mü? Uyandığımda, kollarımdan biri yere düşmüş olabilir miydi? Kaç kişi uyandığında yüzünü bulamamıştır? Evden çıkmayı başarsam kimlerle karşılaşırım? Çıt diye uyandım işte. Bir dala mı basmıştım? Gözlerimin düştüğü kuyu ne kadar derin... İlk adımı nasıl attım? Kimler uyanmasın diye? Uykunun sessizliği, pişmanlıklara bürünmüş bir adamın ne işine yarar? Nedendir, sorup duruyorum? Elde var bir, diyememenin sancısı mı bu?

Gece, uykuya geçmeden, ‘kendimi adamak’tan dem vurmuştum sanırım. Sonra, kahverengi, süet sırtlı iri bir böceğin ayaklarını kalemin ucuyla ezdiğimde duyumsadığım acıma, ‘ben ne yaptım’ şaşkınlığı... Ürküntü de eklenmeli buna. Böceğin, bir çeşit kazaya uğradığını düşünerek avunabilir miydim? Hangi kaza? Kimin elinden çıkma bir kaza?

‘Masumiyet çağı’ dediğimiz, henüz kendini bilmeme, o densiz, aymaz çağ olsa gerek. İyi de ne kadar sürer? Kendini bilmezlikle masumiyet, birbirlerinin arkasına sinen, tembel, sorumsuz öğrenciler midir? Bütün sinsilikler bir tehlikeyi haber vermez mi?

Yatağımda gerine gerine düşündüğüm, hani ne derler, ‘künhüne erme’ çabası güttüğüm bu sabah, ilk bakışta masum bir bebek –uyanıp da kimseleri ayaklandırmadan kendi kendine oynaşan, gözlerini kırpıştıran, bir parçacık aklı neye estiği bilinmez ya, arada yüzüne yayılan ılık gülümsemeyle mutlu bir bebek– sayabilirdim kendimi.

Çakmak taşları, çatapatlar parlıyor kafamın öteki ucunda. Beni içine alıp sürükleyen bu saçmalıklar hangi yatakta yol buluyor kendine? Delişmen bir derenin ortasındaki yosunlu taşta, büyük bir hız'ın içinde, tek ayak üstündeyim. Gemi azıya almış dörtnala giden attan inemiyorum. Kendimi yataktan aşağı atamıyorum...

Her sabah, 'uyanmaktan bıktığımı' söylüyorum kendime. Suskunluğumun yankısı oldu konuştuklarım, söyleyemediklerim yankılanıp döneniyor kafamda. Bu sabah, rüya görmediğimin, gördüysem de anımsamadığımın ayırdına varınca sevindim.

Oysa yıllar sonra yazacağım şu hikâyeyi bu gece rüyama giren çocuk anlatmıştı – adına şimdilik "Cin Uykusu" diyelim:

> Gaz lambaları kışın büyüleyici olurdu. Başımı annemin dizine koyup yattığım ayaz gecelerde, perdesiz pencereden, ay ışığı altında çivit maviye çalan karlı tepelerden, fitilin ucundaki yalıma kayardı gözlerim. Çocuktum, erken uyurdum. Yaz günleri, karanlık basar basmaz, kirli ayaklarımla yatağa girerdim çaktırmadan. Kışın, yaşlı kadınlar bizim evde toplanır cinli-perili masallar anlatırlardı. Eteklerinden dökülen cinler saçılırdı ortalığa. Yatağın içinde büzülür, yüreğim ağzımda, o cinlerden birinin koynuma girmesini arzulardım aslında. Arada, iç ceplerinde taşıdıkları bayat leblebilere, yumuşamış kuru üzümlere kayardı aklım. Mangaldan uzakta, koskoca odanın en loş köşesindeydi yatağım. Kadınların duvarlarda oynaşan dev gölgelerine bakar "Dev anası dedikleri bunlardan büyük müdür?" diye sorardım kendime. Resul-ü Ekrem'in hayat hikâyesini okurlardı, heceleye heceleye. "Muhammed" adı geçtiğinde sağ ellerini sol göğüslerinin üstüne koyarak, bir ağızdan "Sallallahualeyhivesellem" derlerdi huşuyla. Birbirlerine "Hayırlı geceler" dileyerek evlerine dağılmalarından sonra annem yanıma ilişir, "Uyumadın mı daha..." derdi, usulca. Yüzümü duvara çevirip uyuma numarası yapardım; anlatılanlardan korkmuşsam –kadınlar cinlerini yanlarında götürmemişlerse– yüzüne bakar, "Uyurum!" derdim. Annem başımı okşar giderdi. Ardından, odaya dolan ay ışığında, uykuya varasıya, pervazın çerçevelediği karlı tepelere dalar giderdim odanın o karanlık köşesinde, buğulu bir yalnızlık duygusuyla.
>
> Uykuyla didişirdim. Cinler küme küme geçerdi gözümün önünden. Cinlerin ayaklarının ters olduğunu duyduğumda sürekli insanların ayaklarına bakmaya başlamıştım, 'aramıza' cin karışmış mı, diye.

Eşiklerde, küllüklerde barınırmış cinler... Bir keresinde bahçedeki ocağa işerken yakalanınca azarlandım. Bir türlü karşıma çıkmayan cinler yüzünden paylanmayı gururuma yediremedim, birkaç gün sonra yine ocağın başına gittim ama beceremedim. Tencere tutmak, ocağı tutuşturmak için bir kenara yığılmış, amcamdan kalan Kıvılcım dergilerini okumaya koyuldum.

Anneannem, bir kış gecesi çocuklarını başına toplamış masal anlatıyormuş. Çat kapı, anneannemin bir kolunu havaya kaldırarak "şundan aşağı" dediği, devasa bir kadın belirmiş odada. Kucağında da sarı saçlı, akpak bir çocuk varmış. Çoluk çocuk anneannemin eteklerine yapışmışlar. Anneannem, "Kimsin sen? Ne arıyorsun?" diye bağırmış. Kadın, yiyecek bulmaya çıktığını mırıldanmış. "Hiçbir şeyimiz yok sana verecek!" diye çıkışmış anneannem. Kadın, hiç üstüne alınmadan kıpırtısız, sakin, beklemiş. Anneannem bu kez korkmaya başlamış, çaresizliğe kapılmış. Neden sonra, fırınlı sobanın altındaki gelberiyi eline geçirip ayağa fırlamış: "Hemen gitmezsen bunu tepene indiririm!" Kadın başını eğmiş, usulca çekip kapıyı gitmiş. Anneannem, zangır zangır titreyerek sedire çökmüş, çocuklar donup kalmış. Bu sırada, mutfak tarafında bir şangırtı kopmuş, kimse gidip bakmaya cesaret edememiş. Birbirlerine sarılıp uyumuşlar sedirde. Sabah gidip baktıklarında 'kalaycı dükkânı'ndan farkı yokmuş mutfağın. Dilenci cinlerden biriymiş gelen...

Bu hikâyeyi her anlatışında anneannemin eli ayağı titrer ama ağzından tükrükler saçarak "Gelberiyi kaptığım gibi üstüne yürüdüm, 'Hemen gitmezsen bunu tepene indiririm!' dedim..." derdi ve o an eline ne geçerse kaldırır, tepemize indirecekmiş gibi sallardı.

Biz kendi aramızda gülüştüğümüzde de öfkelenir "Gülmeyin, gece tuvalete kalkarsanız eşiklerden geçerken 'Destur' deyin..." diyerek bizi tembihlerdi. O gün bugündür, geceleri ne tuvalete gider ne de eşiklerde destur çekerim, mışıl mışıl uyurum. 'Cin Uykusu' diyorum buna.

Parmak uçlarımda bir titreme başlıyor. Uykusunu alamamış, uykulara dalamamış bir adam bezginliğiyle bakınıyorum. Başı bağasına gömülü bir kaplumbağa gidiyor önüm sıra. Tespihböceği olmaya teşne bir ketumluk içindeyim. Günün kurdelesini kesmeye, neredeyse açılış töreni düzenlemeye hazırlanıyorum. Yalnızlığıma paha biçiyorum, yattığım yerde.

Avuçlarımda bir kuş, çırpınan bir kalça olmalıydı. Ter basıyor. Yatalak bir adamın gölgesi geziniyor duvarlarda.

Bir şeyler olacak. Yalnızlığın ipi iyiden iyiye geriliyor. Uyandıran çıtırtı bu ipten mi geldi? Günlüklerin, fotoğrafların, mektupların boylu boyunca istiflendiği çekmecenin yeni güne başkaldırışı mı bu?

Önceki gün uçakların ardında bıraktığı pamuk-çizgiyi anımsarsam başka çağrışımlara da kucak açmış olurum: Kurban bayramı sabahı kellesi kopmuş hayvanların –derisi soyulmadan önce– gövdesine bıçağın ucuyla atılan çizgiyi... O pembe-beyaz çizginin...

“Dilediğin kadar yaz başına geleni...” demişti doktor. Biteviye tümceler kurmak, ‘hikâye etmek’ hiç işime gelmiyor; insan kendini kurban ediyor, kör bıçaklar işliyor. Geride salyangoz izi bile kalmıyor, zaman zaman parlayan.

Patlayan bir su borusu, su fışkırtan bozuk bir musluk karşısısında ne yapabilirsem onu deniyorum. Yattığım yerde panikliyorum. Hâlâ atın üstündeyim, hâlâ taşın üstündeyim, hâlâ —

Tümceleri yarım bırakmakta oldukça ustalaştığımı söylüyordu doktor. “Tuhaf! Yine de sonunu getirmeye çalış, bakalım ne çıkacak?” demişti ama aldırmadım. Hangi sonu?

Tümcelerin sonundaki ‘nur topu gibi’ noktalara içten içe öfkelendiğini, elinden gelse, onları Sahra Çölü’nün ortasına bırakacağını seziyordum. Bu öfkeyle bir süre eğlendim. ‘Doğru dürüst’ tümceler kuracağım günü iple çekti. İpler kopsun istemedim; ben de sıkılmıştım aslında bu noktalardan.

En nefret ettiğim deyişiyle ‘İçimdeki çocuğun anlattığı’ CİN UYKUSU hikâyesini bakalım nasıl bulacak. Sabah sabah beni üzeceğini sanmıyorum.

Kafam, sincap dolu bir ceviz ağacı...

Pencere açık, havalanan tülün kıvrımları yüzümü okşuyor şefkatle. Yalnız, avuçlarımda bir kuş, çırpınan bir kalça olmalıydı. Ama olsun...

Kumkuma

Koyun gübresi, funda toprağı...

Herkesin gülü var da benim gülüm yok diyene yediveren gülleri!

(İstanbul sokaklarından bir ses)

Tabanlarıma yapışan kum taneciklerini, incir çekirdekleridir diye, seviyorum. Ölü dere yataklarındaki taşların bu sıcakta ne kadar kızgın olabileceği aklıma geldi, denizden pansiyona doğru yürürken. Önüm sıra giden iki kadın — “Kanatları olsun istemezdi, uçacak yeri yoktu. Hem, kambur olurdu. Neyi yom tutsa yanılırdı hemen.” Saçbozan rüzgârı diyebileceğim bir esinti çıktı, sırtım serinledi.

Bulgur bulgur terleyen bir kadın sırtını ve hamamda yaşamın kuru yanını anlatacağım bir öykü kurmaya çalışıyordum, “Kanatları olsun istemezdi...” derken. Derken, bu iki kadını konuşturmaya başladım.

— Başım çatlıyor, güneş mi çarptı ne...

— Kocam yine eve döndü biliyor musun... Çocuklara bir sarılışı vardı ki sorma, Ahmet Mekin’le Süleyman Turan arası bir adam olup çıktı bir anda!

— Kaç gün olmuştu ki?

— Ne günü, bir ayı geçti neredeyse. Ama sen demiştin!

— Boşversene! Kocan gelir her zaman ama eski günler gelmez... Çok kıskanırdım o zamanlar. Ama gönül bu, hep aynı yerden kırılır da anlayamazsın.

— Umrumda bile değil vallahi, nasıl olsa, ben çocuklarımla gül gibi yaşarım.

— Yalnızlığı özgürlükle karıştırıyorsun, bana sorarsan... Bırak, konuşturma beni şimdi!

— Biliyor musun, son gidişinde dolu doluydu gözleri, yağacak yer arayan bir kara bulut gibi dolaşıyordu ortalıkta.

Neden böyle kuruverdim bir esintiyle. Deniz kabukları tabanlarımı kesmesin diye bastığım yerleri özene bezene seçerken, iki kadının da çok tutumlu

olduğuna, ellerinden her işin geldiğine inandım: Eski giysilerini bir çantaya tıkıştırıp kapıcıya veren, beğendiğini seç, gerisini kime uygun düşerse dağıt, diyen kadınlardan değildiler. Ya da, alışverişe çıktıklarında satıcılarla yaka-paça olmayı göze alarak tezgâhtaki malların en iyilerini seçer, üstüne pazarlık da yapabilirlerdi, hanımefendiliklerini bozmadan. Kanları başka türlü yürür bu kadınların, herkes ayak uyduramaz onlara.

Pansiyona varır varmaz terlikleri ayağıma geçirdim. Güneş hızını alıp devrilmeye başlardı birazdan. Birbirlerinin ağzından laf çalarak konuşan gürültülü bir grup adam yürüyordu kumsalda.

“Kara incir incinir, kara incir incinir!” diye seslenseydim. Elinde cep telefonu olan bana doğru seyirtip, “İncinmez! İncinmez!” diye bağırır, arkadan ötekiler hep bir ağızdan “İn-cin-mez! İn-cin-mez!” diye tempo tutar, beni sindirmeye çalışırlardı akılları sıra.

Gözlerimi yumdum, koskoca bir ağız açıldı burnumun ucunda, tehdit dolu bir sesle “İncinmez...” dedi. Ossaat, kulağımın örsüne çekiç indi, çürümüş işkembe kokan soluk çarptı yüzüme; iri, pesekli dişler burnuma saplanacaktı neredeyse. Hemen açtım gözlerimi.

Bakır bir sini denize kapaklanmak üzereydi. Göğü hiç bu kadar kızgın görmemiştim. Kuru dere yataklarındaki taşlar soğumuştur artık. Kuşlar denizin üstünde dalaşıyorlardı çığlık çığlığa. Vahşi zamanlar yakındı.

Baktım, büzülüp kalmışım oturduğum yerde. “Kara incir incinir! Kara incir incinir!” sesleri yankılandı kum taneciklerinin arasında. Şeytan minarelerinde, deniz kulaklarında... Ayaklarımı birbirine tokuşturarak alkışladım; sesler kesildi.

Yarın, bütün kıyıları dolaşıp gövdelerini güneşe sermiş insanların parlak, kara gözlüklerine, metalik suratlarına eğilip gözdağı veren bir fısıltı yaymaya karar verdim: “Kara incir incinir!” Yarı şaşkın, yarı kızgın, tuzlu bedenlerini doğrultup “Ne?” diyeceklerdir, şapşal şapşal.

Bu düşünce beni bir parça rahatlattı. Terlikleri silkeledim, ayaklarımı ovdum, hışır hışır. Sırtımı duvara yasladığımda göğsümde boz bir ayı gerinmeye başladı.

Uykuya dalmadan önce, iki sigara birden içen adamı düşündüm: Ağaçtan oyulmuş kaba saba bir ağızlığa iki sigara takmıştı. Ona bakarken otomatik bir ağızlık tasarlamıştım; biri bittiğinde diğerini ateşleyen altı sigaralık bir döner

ağızlık...

(Şahabettin Süleyman'ı anımsadım: Geniş yazı masasının başına kurulmuş Rübap mecmuasına makale yazarken. Cebinde iki sigara paketi taşırmış. Masasında kocaman iki kül tablası, iki yanından dumanlar tütüyor...)

Neden sonra, iki suskun kadın karanlık bir köşede fısıldıyorlar birbirlerine: "Kara incir incinir..."

Uyandığımda, asma yaprakları üstüne tepeleme istiflenmiş kara incir dolu bir hasır tepsi buldum kapının önünde. Üstündeki etikette "Afiyet olsun" yazıyordu.

Yorucu bir sevişmenin izleriydi, mosmor incirler.

Cumbada

Ağustos’un ortasında, bütün gün cumbada oturup uzaktan kuş bokuna benzeyen tepesi karlı dağa bakmıştı,

Dağa bakmıştı ya, tırmansa, horozlar ötmeden yola düşse dinlenirdi belki,

Ama hayır anneannesinin hazırladığı kahvaltıda maydanozlu, peynirli börek yedi, bir kupa çay içti, cumbaya geçti,

Tok bir karın, can sıkıntısı, boyuna semiren bir yalnızlık duygusuyla kurulduğu sedirde, dağa baktı durdu,

Ter döktü, gözleri buğulandı, yüreği inceden kıyılmaya başladı, güneş yükseldikçe,

Dağın başındaki kar yükü gözünde büyüdü, aklı almaz oldu hiçbir şeyi,

Aklının hiçbir şeyi almamasına şaştı, kendine acıdı, tişörtündeki Eyfel Kulesi de dahil, herşey hiçbir şey anlatmaz oldu,

Anneannesinin, odadan odaya geçişleri, mutfaktaki tıkırtıları, mırıltıları, arada bir yanına gelip teselli edişleri, burnunu çekişleri, bilumum duaları tepesini attırıyordu,

Bedeni her yekinişte “Beni rahat bırak,” fısıltısıyla titriyor, kamaşıyor, buharlaşıp bir çaydanlık lülesinden dağılmak istiyordu boşluğa,

Yalnızlık cehenneminin sessizlik cumbasında soluklanmak bile yıldırıcıydı,

Herşeyi dağda gördü, hiçbir şey anlamadan küllenen,

Öğleden sonra uzayan gölgelerde rujlu dudak lekeli bir miğfer belirdi,

Sonra, dağın pilili eteğinde, bulutların gölgesinde bir cümle çıktı: “Ay hale bak!”

Sonra, karşıdaki ahşap evin tahtaları arasında işleyen kör arılara takıldı gözü, kafası kaşındı,

Sonra kasketli, elli yaşlarında bir adam düşledi: “Dükkânın önünde durdu, şapkasını düzeltti, sigarasını çekti ve ömrünün yarısını geçirdiği masmavi dağa baktı...”

Sonra, belleğinde bir resmi geçit töreni düzenledi, adamı anımsamak için,

Sonra sevilmeye değer birini aradı aklı sıra ve şöyle mırıldandı, gözlerini dağdan ayırmadan: “Beş kıtada beş aşk yaşanmadan...”

Sonra, “Cellatlık yapan bir arkadaşım vardı, her haftasonu birlikte balık tutmaya giderdik” diye başlayan, keyifle anlatabileceği serüvenler yaşamış olmayı istedi,

Dünyadan öç almış bir insanın yüzündeki ince, alaysı bir gülümseme yerleşti yüzüne,

Dudakları acıdı ama, öylesine suskunluğa alışık dudakları,

Sonra, bir bayram sabahı gittiği camide, sırtını dayadığı somaki mermer sütunun buğusunu –’terleyen taş’ imgesi– bir yarıyıl tatilinde gezdiği mağaranın nemli duvarlarını, tavanda biriken su damlalarını, güneşin henüz inmediği ölü dere yatağındaki taşların ıslaklığını duydu,

Sonra, bir cumbada oturduğunu, altındaki boşluğu düşündü, niçin bunu düşündüğünü de düşünerek,

Ağlamaya koyuldu, içini çeke çeke,

Her sabah özenle dürüp önlüğünün cebine yerleştirdiği kolalı mendilleri anımsadı, bulutları tutup gözlerini silmek istedi,

Duvara gömülü küçük dolabın kapağını açtı, vaktiyle ağır ceza reisliği görevinde bulunmuş dedesinin cüsseli kitaplarından birini karıştırdı ve sayfanın geniş eteğine kurşunkalemle yazılmış şu cümleye rastladı: “Müdafaa edilemeyecek suç mevcud değildir.”

Köyün dışındaki mezarlığa kaydı gözleri, dalları iç içe geçmiş badem ağaçlarının altında yatan ölülerle konuştu; “Yüreğim oynuyor aklıma geldikçe, yerin altında ne yapacağım ben?” derdi ya anneannesi,

Sonra, akşam oldu, gaz lambası yandı,

Lambaya bakakaldı; gaz haznesinde yüzen balıklar gördü; dibe doğru kıvrılan fitilin çevresinde toplanmış çene çalan balıklar,

Sonra, anneannesi yüklükten indirdiği yatağı sedire yaydı; gaz ve naftalin kokusuyla ağırlaştı oda,

Soyunup yatağa girdi, hafif yorganı çenesine kadar çekti, yüzünü pencereye çevirdi,

Ay, dağın karına oturmuş serinliyordu,

Dışarıda öten ağustosböceklerinin şenliğine içerdeki sivrisineklerin ağıtı karıştı; dışarıdaki eğlenceyi kaçırdığı duygusuna kapıldı,

Yatalak bir hastaydı artık; herşeyin farkında, hiçbir şey umurunda değildi,

Kulağının kıvrımlarına pike yapan sivrisinekler bile kıpırdamasına yetmiyordu,

Ay gitgide yükseliyor, dağa şavkıyordu; dağ şavalak şavalak kabarmaya, şişinmeye başlıyor: odanın içine düştü düşecek,

Pervazın önündeki bardağa uzandı, yetişemedi, doğrulup kalkmak istemediği için su içmekten de vazgeçti,

Su içmese de olurdu, midesi şişer, ter basar, belki canı sıkılırdı,

“Ay hale bak!” cümlesi parlıyordu yine, dağın eteğine, somaki mermer sütuna dayanmışçasına üşüdü, sırtüstü döndü,

Mezarlıktaki badem ağaçlarının gölgesi tavanda oynaştı, çalkalanma sesi duydu, gaz lambasına baktı, balık mı sıçradı ne,

Ay ile dağ küçüldü, bulanan kafasını yorganın altına soktu, ellerini göbeğine bağladı,

Başucunda bir mezar taşı eksikti artık,

Pencere açık olsa elinin altındaki bardaktan su içmeye gelirmiydi kuşlar, cıvıl

cıvıl.

Kartpostal

“Zürafalı Köşk” derlerdi, yüksek duvarlarla çevrili bahçesine birbirimizin omzuna çıkarak arasıra göz attığımız, kendimi bildim bileli kimsenin yaşamadığı, denizi gören bu karanlık yapıya. Evet, karanlık yapı diyebiliyorum şimdi de, elimdeki kartpostala bakarak.

“Zürafalı Köşk” derlerdi, köşkün bulanık siluetine, zürafanın Afrika güneşli alacası karışırdı; bu yüzden sık sık çekişirdik ya havuzu görebilmek için. ‘Havuz’ dediğim, dibi toprak dolu, duvarlarının betebesi dökülmüş, mavimsi bir çukur.

“Hangisi doğru acaba?” sorusuna doyurucu bir yanıt bulamasak da anlatılanların albenisine kapılmıştık. Keyifle kulak veriyorduk herkese; kulağı kirişte üç beş çocuktuk, o sıralar.

Büyüklerimizin, kendi aralarında fısıltılarla, bize başka türlü anlattıkları, bu köşkte yaşanmış irili ufaklı hikâyelerdi. Kafamızda dipsiz, tutarsız bir hikâye büyür, çocuk kafamıza sığdıramadığımız koskoca bir düğümle baş başa kalırdık. Olsun, her gece yastığımızın altına koyduğumuz elimize gelen bir oyuncaktı bu aynı zamanda. Zürafalı düşlere dalıp uyurduk.

Bir zamanlar, Afrika sahrasından getirtilmiş devasa bir zürafa, köşkün bahçesindeki fıskıyeli havuzun çevresinde elgin elgin gezinirmiş. Köşke girip çıkanların kanıksadığı bir manzaraymış bu; gösterimden yıllarca kalkmayan ya da kapanmış bir sinemanın tozlu panosunda kalmış solgun bir film afişi... Aynı yıllarda, çok eski, belki ‘T modeli’ siyah bir Ford da, kestane ağacının altındaki yanları açık garajda durup durumuş.

Kartpostalda bunların hiçbiri yok: Bahçe duvarından hemen sonra ilk katın ahşap pancurları, yanda kestane ağacı, çatıda geniş bir baca, arkası deniz...

“Zürafa kışın da havuzun başında mı olurdu?” sorumuz, bıkkınlıkla, “Evet!” diye geçiştirilir, hiç üstünde durulmazdı. Emin olmak isterdik oysa. O hikâyeleri anlayabilmek için kış-yaz havuzun başında çakılı duran bir zürafa mı olmalıydı?

Zürafa, özellikle kış geceleri, avcumuza konan bir Afrika güneşiydi. Afrika hep güneşliydi ve zürafa, güneşin bir armağanıydı bize!

Resmin çekildiği tarihte –anlatılanlara bakılırsa– zürafa köşkte olmalıydı. Resim, tam da havuzun bulunduğu cepheden çekildiğine göre, zürafanın küçük boynuzları, o güzelim başı, dar yeleli upuzun boynundan başlayarak, duvarın üstünden, pancurların hizasında görülebilmeli, değil mi? Belki de, bacaklarını iki yana açarak ya da bükerek havuza eğilmiş su içiyordu. Belki de, şu koca kestane ağacının daldasında kaldı... Bilmiyorum, utanıp sıkılmışsa hiç şaşmam.

Bir gece, “Peki, zürafanın sesi nasıldı?” diye sormuştum anneme, kafamdaki filmi seslendirmek istercesine: “Hiç hatırlamıyorum... Zaten yaşanan onca şey arasında yüzüne bile bakılmadı zavallı hayvancağızın. Sesini hatırlamıyorum! En son köşkün kâhyasının da ayrılacağı gün –kara kışın ortasıydı– koca külüstür bir kamyona koyup götürdüler...”

O gece hiç uyku tutmadı, yutkunup durdum; ondan “zavallı hayvancağız” diye bahsedilmesi zoruma gitmişti.

Şimdi, –annemi yitireli dokuz yıl olmuş!– bu kartpostala her bakışımda, duvarın üstüne saplanıp kalıyor gözlerim.

“Uzat başını zürafa!”

Apart-man

Baca:

Dikdörtgenler prizmasını çıkardı cebinden, içinden bir çizgi aldı, prizmanın dar, uzun kenarına sürttü, kırmızı bir çokgen oluştu ucunda; hemen eşkenar üçgene dönüştü. Ağzındaki ince silindiri kırmızı üçgenin içine uzattı, küçük helezonlar, çemberler yükseldi havaya... Silindirin ucundaki ateş topu parlayıp soldu kaldırım kenarında.

Kapı:

Dört katlı tarihi bir apartmanın önüne geldi: Kendi evi değil, uzun yıllar önce kısa bir süre yaşadığı bu döneme ait birkaç önemsiz anıyı bölük pörçük anımsıyor bir apartman, uzaktan bakıldığında. Nedir, bunu kesinleyecek hiçbir kanıt yok şimdilik. ‘Şimdilik’ kaydı, şu an için belirsizliği, yetersizliği, belki de anlamsızlığıyla bir takıntı öğesi olarak kalsın, kalacaksa. Ne bir umut, ne de boşunalık duygusuna kapılmalı. Şimdilik!

Kapının başında, yarım-ay pencerenin ortasında küçük bir kırmızı plaka, plakanın üzerinde hem Arap, hem Latin rakamlarıyla “24” yazısı okunuyor, zayıf ışığın altında.

Şapkasını çıkaracak oldu. Vazgeçti. Düzeltmekle yetindi. Ömrün neredeyse tamamını, bir dizi geçiştirmeler, yetinmeler boşvermeler doldurmuyor mu? Retorik bir soru olarak kalması haksızlık olur; ‘doldurmuyor mu?’?

Beş basamaklı geniş mermer merdiveni çıktı. Zile basıp basmayacağını, cebinden telaşsız, ağır devinimlerle bir anahtarlık çıkarıp çıkarmayacağını, anahtarlıktaki anahtarlar içinden bu kapının anahtarını kolayca bulup bulmayacağını kolayca bulabilmesi için özel bir durum olması, bu kapıyı yakın zamana kadar sık kullanmış olması, birinin doğru anahtarı ona önceden belletmiş olması gerekmez mi? kilide sokup sokmayacağını kestiremiyoruz.

Henüz...

Kapının önünde dikili kaldı. Orada daha kaç zaman duracak? Oldukça can sıkıcı bir süre... Kim için ‘can sıkıcı’? Sağ elini şapkasına uzatacak oldu; indirdi, kulağının memesini çekiştirip aynı elinin orta parmağını bükerek kapıya vurdu,

üç kez. Kapıyı mı çaldı, ‘nazar değmesin’ ritüeli miydi? Nasıl yorumlamalı? Sol eli cebindeydi baştan beri. Bu cepten bir anahtar çıkar mı, artık?

Kaşla göz arasında kapı aralandı. Nasıl açıldı? Kaçırdık... Adam içeri süzüldü Gizli birtakım işleri, görevleri olan insanlar kapılardan böyle ‘süzülür’ler... En azından anlatılarda. Apartman bütün cesametiyle ortada kalakaldı, kapısında adam olmayınca.

Dört katlı bir apartman: Çözülmeyi bekleyen bir ‘kriptografi’.

Temel:

Apartmanın kat sayısı (4) ile kapının önündeki basamak sayısını (5) çarpıp (20) kapı numarasıyla (24) toplarsak adamın yaşını bulabilir miyiz? Başka hesaplarla pekâlâ başka yaşlar da çıkarabileceksek, niye bu hesap?

Saçmalıklar silsilesi!

Kapı baca, adam madam, her ne boksa, bin türlü anlatılırdı... İnsana, “N’oluyoruz Yeni Roman mı yazıyoruz,” dedirtiyor.

Deliriyor insan, düpedüz.

Kanadalı Doğurgan Hortlak

Kirden belik belik olmuş saçları. Üstündeki paçavraların ağırlığı yürümesini engelliyor. Kıpırtısız saatler geçiyor. Bankın altına uzanıyor, kalkıyor. İnsanlar çevresinden yaylar çizerek geçiyor. Öfkeyle; bir elleri burunlarında yazıklanma mırıltılarıyla uzaklaşıyorlar. Pencereden izliyorum. Bugün üçüncü gün olacak: Gözüm üstünde.

Çünkü yabancı kadının dudakları bal damlatır,

Ve ağzı yağdan yumuşaktır;

Fakat sonu pelinotu gibi acıdır,

İki ağızlı kılıç gibi keskindir.

Ayakları ölüme iner;

Adımları ölüler diyarına erişir;

Hayatın düz yolunu bulmaz;

Yolları dolaşıktır, kendisi de bilmez.

Pencerenin önünde Süleymanın Meselleri'ni okuyordum. Koynundan, üzerindeki çul yığınının arasından bir gazete çıkardı.

Gazeteye daldı gitti; sonsuza dek öylece kalacağını, GAZETE OKUYAN ADAM HEYKELİ olarak, parkın ortasında o an bir anıta dönüşeceğini sandım. Neyse ki devindi; kaşını, gözünü oynattı. Korku ve öfkeyle karışık derin bir düşkırıklığı yaşıyordu. Kendisini alaylı alaylı süzüp geçen insanlara aldırmıyordu. Gazeteye sımsıkı tutunmuştu, parmaklarını biraz gevşetse olduğu yere yığılıp kalacaktı. Yerimde duramıyordum!

Tertemiz, sabun kokan bir kadın neredeyse omzuna sürtünüp geçmişti yanından. Dün... İri gözlerinde bir gülümseme vardı, dudakları gergin, parıldayan bir hançerdi. Anımsadıkça gönlüne dinginlik veren dudakların kıvrımına asılı kalmıştı gözleri. Şimdi ne bir banka, ne bir yere oturabiliyordu.

Sessiz ve düzenli bir yaşamı olduğunu düşünüyor. Ürkek bir mutluluğa bürünüyor arada, kaybetmeye alışmış ama kaybetme korkusunu üzerinden atabilmiş değil. Herşeyini, kendisini kaybetmiş bir adamın, yine de bu korkuyla yaşamaya güç bulduğu söylenebilir mi? Nasıl bir korkudur bu? Ucu nereye varır? Ya da nasıl başlamıştır?

Püfür püfür burnuna dolan sabun kokusuyla avunuyor. Anlayamadığı, altını kurcaladığında elle tutulur bir sonuca varamadığı soruları yinelemesi. Kendini saklı tutma çabası aklanmaya yeter mi? Aklı, Aram Diriyan'ın Kanadalı Doğurgan Hortlak romanına gitti. Böyle bir yazarın varlığından emin değil ama, böyle bir kitabın da.

Kapağını anımsıyordu... Bir sabah, "Kanadalı Doğurgan Hortlak... Kanadalı Doğurgan Hortlak..." diye diye uyanmıştı, o kadar. Şimdi, beyninin kıvrımlarını bereleyerek gezinen bir çengel, bu mırıltı.

Kitapçığı saksının yanına bıraktım. Süleymanın Meselleri ne işe yarar? Benimki bir heves, oysa yazgının tığı fazlasıyla acımasız. Saksı altlığında su kalmamış. Dün doldurmuştum. Pervazdaki kuru yaprakları topladım. Adam hâlâ orada: GAZETE OKUYAN ADAM HEYKELİ. Ucu göğsüne değen sakalının altına, boynuna uzandı eli. 'Tabiî hâl' nedir, ya da 'Eşyanın tabiatı'? Kaç yıl oldu kimseyle merhabalaşmayalı? Kendine tanıdığı süreler vardı hani... Nasıl geçti? Kiminle? Eli, sakalının altından çıkmak bilmiyor.

Telefon çaldı. Kulak ardı ettim. Pencereden uzaklaşmak, bir saniye olsun gözden kaçırmak istemiyordum. Kimse kim!

Kimse, ısrarla çaldırıyor. Telefon elimin altında olsa bile açmazdım. Adam orada, kafası gazeteye gömülü. Anlaşılmak, anlaşmak kimin neyine, akıl bahçesi viran olmuş; çitler çürümüş, kazıklar devrilmiş... Yaban ağaçlarda her saat baykuşlar ötebilir artık. Konuşmak tehlikeli; patlayıcı madde taşıyan bir tanker o!

Okuduğu gazeteyi merak ediyorum. Az ileride, henüz yürümeye başlamış bir çocuğa kaydı gözlerim. Koşaradım gidiyor; düştü düşecek. Kadın fırladı ardından, yetişti, belinden kavrayıp kucakladı. Çocuk çırpındı, ağladı, yepelek bedeni sarsıldıkça sarsıldı, kadının karnına tekmeler savurdu.

Bir ses, adamın elindeki gazeteyi bulabileceğimi söylüyor. Başka bir ses, "Saçmalama! Pekâlâ gidip gazeteyi alabilirsin elinden..." diyor. Adam, düşman

cephesine geçmiş de esir olmamak için ne yapacağını bilemeyen acemi bir askerdi şimdi...

Sabun kokusu uçmuş, kirli bir köpük bırakmıştı geride, çalkalanıp duran.

Gazetede şunları okudu adam:

> Önümüzdeki binyılın ilk ayağında anılar tarihe karışmış olacak. İnsanların kendi tarihleri olmayacak. Yeni çağda hüzne yer yok. Artık birileri "geçmiş zaman peşinde" ömür sürmeyecek. Bellekler körelecek. Hatta bir adım öne çıkarak diyebiliriz ki, insanlık büyük bir "hayal tutulması" içinde şimdiden. Bellekleri kısırlaştıran haplar her yerde satılıyor. Hayal aynası karıncalanıyor, giderek sırını döküyor. Evet, insanlık binyıllardır tutsağı olduğu yaşlı bir söylemden kurtulmak üzere.
>
> Kırışıksız alınlara selam olsun!

Başını kaldırıp benden yana baktı. Tül perdenin arkasına geçtim. Okuduğunu düşündüğüm satırları aslında ben mi kulağına fısıldamıştım? Başından sarkan saç tutamlarını çekti, yüzüne bir acı yayıldı. Kaşlarını çattı, alnı kırıştı. Neden sonra, çocuklu kadının kalktığı banka doğru yürüdü. Bankın altına yüzükoyun uzandı.

"Kanadalı Doğurgan Hortlak..."

Hayal Tecrübesi

Okuyacağınız metni mayalayan sesler ve görüntüler aslında çok başka. Bambaşka yataklarda akan birbirinden uzak nehirleri nasıl tutuştursam, bilmiyorum; bilmiyorum, uzaklığa yenik düşmenin acısını.

‘Sızma mürekkep yazısı’ndan mürekkep bir sızı sesimin uzağına düşürdü bedenimi. Dağlanmış yaralarla soluksuz kaldım her satırın başında. Satırbaşını tutan sözcüklerle eğlendim bir zaman. Sonra, biteviye bir sızının esiri olmanın kilidini çözmeye yeltendim. Kilidin dili uzun, upuzun bir geceye gömüldü...

Gecikmiş bir hikâyeydi bu. Okunurken hep yeniden yazılıyordu.

Desenli uykular mevsimi..

Sabahın seher vaktinde uyanıp daldığım, uyanıp daldığım uykular arabesk desenlerle bezeliydi.

Yolum viraneye düştü. Taş yığınının arasında iki kişi çalındı gözüme. Biri kapıya, biri bacaya oturmuş, havadan sudan konuşuyorlardı; arada kahkahalar sıçrıyordu.

Virane dediğim, her yanı ot bürümüş, ocakta incir ağacı bitmiş. İncirlerin gölgesi karanlık, karanlık soğuk, soğuk nemli. Gözlerim... Pek tuhaf, yazı mahmurluğu mu?

Ses duydum. Hangisi konuşuyor, hangisi dinliyor, kestiremiyorum. Sessiz yürüyüşümü kestim, iki adama kulak kesildim. Oyun mu oynuyorlar ne?

Biri mırıldanıyor:

Kılı kırk yardın. Kırk yarda dolaştın. Kırk yara açtın. Kırk yara kaçtın. Kırk kırı kırdın. Kırk kır kurdun. Kırk...

Öbürü sesi devralıyor:

Döndü, geldi geçti. Döndü, geçti gitti. Döndü, gitti geldi. Döndü, geldi gördü. Döndü, gördü göründü. Döndü, göründü gönendi. Döndü, gönendi güvendi. Döndü, güvendi gömüldü... Dün, sesin geldi. Dün, rüyanda üryandın. Dün,

sessiz yürüdün. Dün, sessiz yürüdüm. Dün, sesli yürüdüm. Dün, bensiz yürüdün.

Ben susuyorum.

“Suskunluğum bitince yine susmak geliyor içimden, çıkamıyorum bu işin içinden,” benzeri şeyler karalıyorum kafamdaki dumanlı boşluğa.

Yazıyorum içimden. Başı-kaidesi olmayan söz sütunları arasında nafile dolaşıyorum; bir köşeye atılmış tanesiz bir mısır koçanı...

* * *

Yalancı incirler düşüyor kiremit rengi avluya. Belleğim ağdalı, dalıp giden gözlerimi alamıyorum yerdeki incirlerden. Tahta sandalyeler bomboş. Tatil günü bu saatte kim gelir? Yalancı incirler pıt pıt düşüyor; hafif bir esinti, akasyaların hışıltısı. Sarnıçta dinmeyen bir şıpırtı, göz göz sular birikiyor duvarlarında.

Taşlar... karanlık derelerin kederli evliyaları. Suyun gazabına uğramışlardır kaç bin kez, yeşil kadifelere bürünüp uyudukları yataklarda.

Kalabalıkta tanıdık bir yüz ararcasına uzun uzun göz gezdirdi boş sandalyelerde. Sırtını taş duvara verip oturdu; sandalyenin sırtlığına dirseğini koydu. Bileğindeki tespihi eline aldı. İri boncuklu, gümüş püsküllü, ağır bir otuzüçlük!

Güneş gözlüğünü çıkarmasını bekledim. Boşuna. Burnunun üstüne yerleştirdi iyice. Saçları gümüş, bıyığı gümüş, boynu mora çalan kızıllıkta – yolunmuş ya da dövüşmüş tavuğa dönmüş tıraştan sonra. Bıyığı biçimli; uçları sivri, yukarı doğru. Kedi bıyıklı. Deniz durgunluğunda, şarap keskinliğindeki yüzü, atletik duruşu... “Oturaklı bir adam” denilebilir ilk bakışta, ya da “Spor giyimli bir İttihatçı subay”!

Konuşmaya başladı: “Valla, biz çakmak kullanmıyoruz.” Az ötede üç kedi, dalların arasından düşen güneş altında mayışıyor. “Çünkü bizim 28.346.000 tane arabamız var.” Çantamdaki siyah ciltli defteri çıkarıp yazmaya koyuldum ağzından çıkanları. Adam, kendini konuşmanın eğimine bırakmıştı:

Valla, biz çakmak kullanmıyoruz. Çünkü bizim 28.346.000 tane arabamız var. Alın işte, M serisinden bi kibrit... İzmit’te var bi de, D serisi.

Göstermelik bunlar tabii. N’olcak? Olur a, adam, başım ağrıyo, diyo. Kes gitsin! Bakarsın o baş ağır geliyordur, keser kurtulursun. İpini koparan Istanbul’a geliyo, serseriler, tımarhanelikler... Sel felaketi olur, on dakikada bi yangın çıkar. Tabii, n’olcak, suyu arabaya koyup dolaştırıyorlar. Yağdır yukarıdan gitsin! Abi sen kafayı değiştirecektin, tuttun gömleği değiştirdin. Olmaz ki! Mavi gömlek giymekle olmuyo bu işler. Terk edeceğim buraları... Her karının elinde iki köpek. Biri sarmısak yer, öbürü çikolata... Asil ya! Daha ziyade Çınarcık civarında oluyo üç köpekli kadınlar... Sefaköy’de Sefer’i görürsen selam söyle. Çok yaprak karıştırıyo ama... Ulan, sen hukuk tahsili yapmışsın, tutmuş kimyaylan uğraşıyosun. Ruhunda serserilik var tabii, n’olcak. Salacak’a gidersin, Kızkulesi’ni satmışlar. Tatsız... Her tarafa yazmışlar bi de: “Dikkat Köpek Var”, “Dikkat Isırır”, “Siz Zehirlisinizdir Köpek Isırırsa Ölür”, “Kediye Bakma Korkar”... Kule eskiden sivil idarenin elindeydi. Kule bekçisi Ömer vardı. Sandalla çıkar karı becerirdik. Bende de bi huy vardı, elbiseleri sandala kor, önden karıyla gönderirdim, arkasından yüzerek Kule’ye gider hallederdim. Serserilik işte. Kafaya bak! Şimdi şahıs almış orayı. Balıkadam elbisesi alacağım, aşağıdan bi bomba! Eskiden bol bol istakoz çıkardı. İşkembeyle tutardık. İstakozlan rakı içerdik eskiden Salacak’ta. Tabii ya... İyi gider... Vanspor’a bak! İkinci küme takımı. 55 senesinde Karagümrük’ün kaptanıydım. Kafayla bi gol attım... 21. Jandarma Tugay Komutanı sert adamdı. Tarihte ilk defa katıksız hapis yattı Van subayı. Ulan öyle şey olur mu? Öteden beri ikinci küme takımları galip gelir zaten. Teğmendim ben, ere ayıp olmasın diye kafayı kazıttım. Boru boru! Sinemacı Şefik vardı... Amaaan, bana ne, bi şeyler yaptı şarkıcıylan. Çok yaprak karıştırdı o da. Bafralı Gedik Mustafa vardı, atla dolaşırdı. Deli herifin biriydi. Seyisinle kerhaneye giderdi. Kepazelik! Hey gidi, of ki of... Albay Lütfü Tunalı vardı bi de... Bağlarbaşılı boksör Hakkı... Bi vurdu mu adamı perişan ederdi. Bi gün, bizden olmayanlar çıksın, dedi. Herkes şaşkın, birbirine bakıyo... Ulan yedekler size söylüyorum, dedi. Hepimiz çıktık korkudan. Yazık oldu, kara saplandı öldü. Ben teğmendim. Briç oynardık. Ulan ne yapraklar karıştırmışım ben de... Ah, ulan!

* * *

Taşların arasında belirip yiten kertenkeleye (kaç kertenkele?) takıldı gözüm. Su yılanına benzeyen bir yılan akıp gitti yanımdan, pek telaşlı. Az ötede, çalıya takılı yılan gömleği esintide zarif ve asil bir yalnızlığın şarkısını dillendiriyordu. Gökyüzünde, siyah noktalar halinde gezinen yırtıcı kuşlara selam olsun! Böyle dalgın, işte, bungun sözlerin ayarına çalışırken buldum kendimi, bu peyk

şehirde.

Dağın tepesindeki harabeye dönmüş sarayda yine de taş taş üstündeydi. Papatya ve sümbül tarlalarının içinden geçerek vardım oraya, güneş görmeyen yamaçlardan. Sonra, iki adım genişliğindeki basamaklarını yabanıl otlar, çiçekler bürümüş yolu tırmandım. Yol boyu, geceleri kopan fırtınanın pençesinde inleyen incir ağaçlarından saçılmış küçücük ham incirleri ezdim. Onları, ergen heveslerimin, sıkıntılarımın meyvesi saydım...

Harabenin iç avlusundaki göletler donmuş. Uzanıp bir parça koparıyorum, çıtır çıtır kitap kapakları geliyor elime. Renkli öykü kitabı kapakları. Eski kapaklar. İçimden, daha önce kimse gelmedi mi buraya, ben mi keşfediyorum yoksa, diyorum.

Gece, ancak bir kez söylenebilen sözler vardır; havada kalmaya, anlaşılmamaya mahkûm. Geceye bağışlanmış....

İşte beklenen oldu, özlenen an geldi, oturdun masana, yazmaya koyuldun, yazmanın tadını almana ramak kaldı, biraz sabır, biraz sabır... Deli miyim neyim, kâğıda bu kadar teşne, kalemle aşna fişne! N’oluyor? Yazdıkça kuduruyorum, mürekkebi köpürüyor kalemimin. Kendini yiyip bitirmenin necesi bu?

Odanı yazmaya hazırladın, masanı boşalttın, çektin bir kâğıt, tutundun kalemine, gölgeni düşürdün önüne ha! İyi... Bak, kalemin kâğıda sırnaşıyor, kâğıdın kaleme nazlanıyor. Yazarsın ya, yapacaksın bir güzellik, yatıracaksın bir yatağa, koyun koyuna. Elinin tersiyle okşayacaksın kâğıdı, suyuna gideceksin, huylandırmayacaksın. Kalemin zorbalığı tutarsa başını okşa, kâğıdı kollamak adına küstürme sakın; şişinmesine de izin verme. Yol almaya bak satır satır. Ne demiş Queneau: “Başka hiçbir şey yapmayın, yazın.”

Yazmanın tadını çıkaracaksın öyle mi? Nasıl? Çıkıyor mu? Güneş vurmuş çocuğun yüzüne bak, nasıl da mutlu, kısmış gözlerini sana bakıyor. Hey, sana bakıyor...

İşte beklenen oldu. Odan hazır, kâğıt uzanmış önüne, kalem dimdik üstünde. Zembereğinden boşalıyor biteviye. İyi misin? Aklını başına devşir, bak, çocuğun gözü üstünde.

Ne yazsam boş, bu alabahar gününde. Yapraklanmıyor ağaçlar, gür cümleler uzanmıyor yanı başımda. Şifa bulmaz bir yazamama illetine düştüm. Kıvrak,

canlı bir yazı hayaliyle geceleri boş geçirdim de gündüz kotarabildiğim kötürüm cümlelerle avuttum kendimi.

Altın tozlu yollar ararken yazıya, yazamamanın bataklığında buldum kendimi. Bir umut olsun istedim ilk cümle; doğurgan olsun. Peşine düşemezdim cümle yavrularının. Yazıyı uzatmak işim değil. ‘Yazılmış olan’a hayranlık duymuyorum artık... Yazılmışsa silinir de. Silemeyeceğim harfleri yan yana getiremedikten sonra yazsam ne yazar...

(Duras’nın bir sözü döneniyor şimdi kafamda: “Çok uzağa gider yazma edimi... Yazmayı bırakmaya kadar.”)

Kendimi vermek istedim hep, yoksa niye yazayım? Kalemini aldatan, okur değil de hık deyici bekleyen, ‘içini göstermeyen’ kalpazan yazarlardan, hele hele bana artık bıkkınlık veren, işporta işi hikâyelerden, kurmacalardan tiksindiğimden, neredeyse okuyamama illetine de yakalanıyordum. “Ya kalemin temiz aşkına layık olacaksın ya da ondan uzak duracaksın.”

(“Yaaz-ma yaz-dık-ça sıı-raa saa-naa gee-lee-cek!” — O kadar da değil!)

Eğilip bir tutam kitap kapağı koparıyorum yerden. Karşı duvarda küçük bir kertenkele: Duruyor, ani hareketlerle yitiyor, çıkıyor; saklambaç oynuyor uzaktan. Elime tutuşturulmuş kanlı bıçaktan kurtulmak istiyorum; atacak, saklayacak yer yok. Gözlerini kan bürümüş yırtıcı kuşlar gagalarını otlara sürtüyor. Dilleri uzun olsa, yalansalar, diye düşünüyorum. Gülünç bir düşünce: Uzun dilli yırtıcı kuş! Kuruyup kararmış kan lekeleri kollarımda. Tırnaklarımla kazımaya çalışıyorum. Hoyrat lekeler, temizledikçe çoğalıyorlar. Tuhaf. Temizlemem. Çoğalmaları.

Ördekler denizi nasıl bahçeleştirir, martılar çatıları nasıl denizleştirir... Islık çaldım, ovalaştı yarlar, uçurumlar. Keskin bir ot kokusu tıkadı burnumu, gözlerim buğulandı. Az ötedeki çalılığın dibinde bir küme palazlanmış keklik, seslerini içlerine atmış yemleniyorlardı. Ayak sesime kanatlandılar, dizboyu otlar hizasında uçtular, sonra esmer bir bulut olup karanlığa gömüldüler.

Zihnimde onlarca kelime ağdı. Suya düşen yaralı kuşlardı her biri; sessiz, ılık, baş döndürücü.

Akşamın yorgun serinliğinde evin yolunu tuttum.

KISALTMALAR

ABD

Uzun süre kullanılmamış bir tuvaletin ağır kokusu içinde düşledi gitmeyi. Sürekli kullanılan umumi tuvaletler böyle kokmaz, dedi içinden, güçlükle aldığı iki nefes arasında.

Baktı, kendi içinde biri tempo tutmuş:

bokçiş bokçiş bok bok bok bok bokçiş, bokçiş bokçiş bok bok bok bok bokçiş, bokçiş bokçiş bokçiş bok çiş çiş çiş bok!

BMW

Son model bir BMW yanaştı, önümde durdu. Genç, sarışın bir kadın kafasını yarı açık camın üstünden uzatarak sordu: “Afedersiniz, Topkapı’ya nasıl gidilir?”

“Minibüsleri izleyin, bu yolda bütün minibüsler Topkapı’ya gider.” Yanıtımı yeterli bulmuş olacak ki içten bir gülümsemeyle teşekkür etti.

O kadını sevgilisiyle parkta görmüştüm. Bakışlarımdan rahatsız olmadığını sanmış, uzaktan gönül kaydırmıştım.

BMW çelik mavisi bir ışıltı bıraktı geride. Sırdaşında görür insan kendini, anlamında.

CD

Gözlerini kapayınca uzay balesi yapan bir mekiğin içinde olduğunu düşledi. Ağzı kurudu, sırtını, avuçlarını, alnını ter bastı.

Sert vuruşlarla daktiloya çektiği yazıları anımsadı, yazılı kâğıtları. Arkası pütürlü, harf kabartmalı, yer yer delik. Müzik kutusundaki çapaklı silindire benzetti, metal tarağın ucunda döndükçe dönen. Harflerin kamburundan oluşan notalar...

Bir uzun havayla uyandı. Terini sildi. Kaptan güneş gözlüğünü takmış, ufuktaki güneşe doğru ilerliyordu.

Dünya saati 08.30'u gösteriyordu, hız göstergesi 120'yi.

Kâğıt yırtılınca ses kesilecekti.

Olan oldu!

DDT

“Seninle görüşmek bana acı veriyor, senden nefret ediyorum, nefret etmekten de nefret ediyorum, sonra kendimden nefret ediyorum,” dedi, “yok mu bunun ilacı?”

İki dünya arasında suskun, ketum, iki (üç?) yaşamım olduğunu farkettim, bebeklerin sokaklara döküldüğü o alabahar günlerinden birinde. Yüreğim acıya durdu.

“Soğukkanlı ol, bir böcek gibi...” diyemedim, ezilmeye mahkûm olduğunu ima etmiş olurum diye.

İstemeden...

DMO

DMO damgalı kırtasiye malzemeleriyle dolu kolinin içinde bir düzine de kalem vardı.

Bütün bir gece cibre rakısı içmiş mübaşir koliyi taşırken söylendi: “Bu kadar kalem de kırılmaz ki! Yazık bu milletin parasına, ziyanlık...”

Dr.

İnsanın azıcık alıngan olması iyi midir, nedir, bilmiyorum. Aptalca bir kendini beğenmişlik sinmiştir alınganlığa. Alınganlığımın sıfıra indiği tek yer evimdir, diye düşünmeye başladım sonucu öğrenince. Bir ürperti tepeden tırnağa geziniyor bedenimde. Gülesim geliyor. Gülüyorum da bir kuytuda. Bu saatten sonra tuvalet masasında allanıp pullanacak ne vakti, ne hali kalır ya cümlelerin – gönül rahatlığıyla anlatıyorum böyle böyle. Doktorlar son tahlilde, en iyi olasılıkla bir yıllık ömrüm kaldığını söylediklerinde, umarsız, umursamaz bir gülümseme yayılmıştı yüzüme; kara bulutların arasından sıyrılmış donuk bir kış güneşi. Olsun. Oh olsun! Gülümseme gülümsemedir... Yaşama ayak uyduramayan biri için biçilmiş ömrün içinde azıcık alınganlıklar olması kimseyi rahatsız etmez. Kendimi sevdiğimi söylüyorum, ancak gizli bir buluşmada dudaktan dökülecek bir mırıltıyla. Araya giren o yabancı ses bozuyor dinginliğimi. Nedir? Doktorların kafa kafaya verip işaret parmaklarını yüzlerinde gezdirerek konuştukları. “En iyi olasılıkla bir yıllık ömrünüz var”ın “en iyi olasılıkla”sı üstünde tartışmaları uzun uzun. Gülümsememden ürktüler, birbirlerine baktılar; oracıkta düşüp ölmesi gereken biri (ben?) karşılarına geçmiş gülümsüyor, dalga geçiyormuşçasına. Daha bir yıl, aşağı yukarı bir yıl daha yaşayacak olmama sevinmediler mi?

Hastanenin kırılgan aydınlığında, bir kış güneşi de olsa, gülümsememin tek nedeni buydu.

Ecz.

Gece... Vitrinler... Işıklar... Yağmur... Gök... Gürültü... Şimşek... Köşebaşlarında polis otoları...

Eczane önlerinde nöbetçi eczane panolarına bakıyordu adam. Islak, terli, yorgun, kararlı...

Acil durum: NÖBETÇİ ECZANE bulunacak.

Sabaha kadar denkleştirmeli parayı, yoksa canından olur.

EGO

“Evde hiçbir şey yok, karnını doyur da öyle gel!” demişti yaşlı adam. Ankara’nın uzun, geniş caddelerinde dolaştı durdu. Kurufasulye, pilav, yoğurt, üstüne de belki kaymaklı ekmek kadayıfı yemek istiyordu bir esnaf lokantasında. Akşam trafiği baş döndürücüydü. Toz bulutu içinde, açlık başına vurmuş bir halde gezindi. Makam araçları –ürkütücü ve hoyrat– hızla geçip gidiyordu yanından. Bir otobüs durağında beklemeye koyuldu düşünmeksizin, nereye, niçin gidecek olduğunu bilemeden. Kaldırımın dibinde bir kedi leşi çarptı gözüne: Barsakları dışarı dökülmüş, sırtı ıslak, gözleri aralık, bıyıkları kanlı, donuk... Yemekten vazgeçti. Otobüs biletini cebinde yuvarladı, ağzından solumaya başladı.

Ölüler gömülmediğinde kokuyordu...

FB

Marmara’nın bütün martıları Dereağzı’ndaki antrenmanı izliyor, ertesi günkü maçın kadrosunu kuruyorlardı kafalarına göre. Çatılarda, tel örgülerde, her yerde kanat çırpıp tempo tuttular. Kurbağalıdere’nin kargaları da patırtıyı duyup geldiler, birer ikişer. Futbolcular bir an önce sahaya çıksın diye son model arabalarının üzerine bok etmeyi bile denediler.

Martılardan biri, bir kanat, stada uçtu. Stadın üstünde iki tur attı, sonra başlama vuruşunun yapıldığı noktaya indi. Yarınki atmosferi düşledi zümrüt yeşili sahanın ortasında, sarı-lacivert tribünlere bakakaldı... Kalbi yerinden oynadı.

Ertesi sabah stad görevlileri sahayı kontrol ediyordu. İçlerinde biri, “Yine bir martı, işe bak yahu!” diye söylendi; FB bayrağına sarıp götürdü.

Gagadan süzülen kan bayrağın laciverdinde sarı lekeler bıraktı.

İETT

Buğulu bir kış akşamı İETT otobüsüne binerken, ‘temiz bir geçmiş’ ve ‘parlak bir gelecek’ten söz ediliyordu. Kendimle o kadar çok şey konuşuyordum ki, başkalarının konuşmalarını bezgin yinelemeler olarak algılıyordum. Kendimi susturmak için konuşuyordum, konuşursam. Koltukların başındaki çubuklara tutundum, önümde oturan kadının penceredeki resmine kar yağıyordu lapa lapa. Hep ona baktım. Onlarca renkli fiyonk çözdüm yüzünde, saçlarına bağladım, bir düş kırında eğlenircesine. Son durakta otobüs boşaldı, yakamı yanağıma siper ederek koşar adım yürüdüm. Otobüsteki kadın kaldırımın kenarında eğilmiş ayakkabılarını bağlıyordu. Ossaat, arabaların farlarıyla ara ara aydınlanan bir köşede iki köpek gördüm. Kıç kıça, tapsız, çaresiz kalakalmışlardı; birleşmiş ayrılamıyorlardı. Geceye saygı duymanın vakti gelmişti. Nitekim çocukluğumu hazırlarken saçlarım yanıyordu.

km

Mesafeleri gösteren levhalardaki rakamlar gittikçe büyüyordu: Varacağı şehrin değil, ayrıldığı şehrin uzaklığı yazılıydı.

MS

Hâlet-i aşkın hikâyet kıl, zebânın duymasın.

Hayalî

“Yalnızken seni, seninleyken kendimi özlüyorum!” dedim, gözleri büyüdü, kocaman kocaman baktı.

“Sen benim bismillahımsın!” dedim, dudaklarını ısırdı.

“Aşkta kaybolan sevdiğini kaybeder!” dedim, gözleri düştü, ağlamaklı oldu. “Eski bir sabahlıktır yalnızlık, solgun...” diye mırıldandı.

Taburcu olmuş bir hasta olarak geçirdi ayrılığın ilk günlerini. Rüyaların sona erdiğini bildiğini sanıyordum...

ölm.

“Savaşlar çocukları büyütür,” dedi yaşlı kadın, buruşuk ağzının kenarındaki tükrükleri silerken, “Babalarının mezarları başında ağlayan adamlar görürsen şaşırma, yaşları büyüktür babalarından...”

Bu sözler, örümcek ağına takılmış bir sinek oldu, salındı kafasının bir köşesinde.

PK

Bir arkadaşı vardı. Sık sık görüşmelerine rağmen gün aşırı mektup gönderirdi posta kutusuna. Her defasında memur, kutuya boşuna bakmamasını söylerdi. Aldırmaz, gülüp geçerdi; elindeki zarfı uzaktan göstererek çıkardı postaneden. Nedense, memurun kendisine kızgın olduğunu sanıyordu.

Yıllar sonra vapurda gördü postacıyı: Emekli olmuş, vapurun büfesinde garson olarak çalışıyordu. Hiçbir şey söylemeden önüne bir bardak çay bıraktı gitti. İçtikten sonra çay tabağına bıraktı bozukluğu, vapur iskeleye yanaşmak üzereyken yerinden kalktı. Postacı-garson koşup yetişti arkasından, dirseğinden çekip sinirli sinirli kaşlarını kaldırarak “Olmaz, bendensin...” dedi, bozukluğu uzattı.

O paraları çekmecesinde saklıyor.

PTT

PTT binasının önündeki telefon kulübelerinin çevresi kalabalıktı: “Sevgililer Günü”ymüş... Evi aradım, kimse çıkmadı. Döndüm, kulübenin kapısını açtım, karşıma yepelek bir kız çıktı, ağlamaklı, bir şey söylercesine bana bakıyordu. Elimde kalan jetonu göstererek “Jeton mu?” dedim. “Hayır... aslında bir ricam olacaktı, mümkünse...” dedi. “Tabii, buyrun, yardımcı olabilirsem...” “Ben,” dedi, “bir numara çevireceğim siz konuşacaksınız... ‘Mine orda mı?’ dersiniz, oradaysa bana verirsiniz, yoksa ‘ben Tolga’ deyip kapatabilirsiniz... Olur mu?” Nasıl bir numara çevirmekte olduğunu anlamaya çalıştım, aklım yetmedi, başıma düşecek taşın nereden geleceğini görmek istercesine havaya bakmakla yetindim. Bu arada “Peki, olur!” demişim... Kızla birlikte kulübenin içinde buldum kendimi. İşe koyulduk hemen. Numarayı çevirdi, gözlerini gözlerime çakarak bekledi. Beni görmüyordu bile, hedefe kilitlenmişti. Ahizeyi hızla uzattı yüzüme doğru, burnumun ucuna çarpacaktı neredeyse. Yanağıma dayadım: “Mine hanımla görüşecektim... (arkada ‘Makarena’ parçası çalıyordu) Teşekkür ederim — Ha, ben Tolga!” Kız yutarcasına bakıyordu, gözlerini çivilemiş. Kulübeden çıkarken “Yok muymuş?” dedi. Omuzlarımı, kaşlarımı kaldırıp “Yokmuş...” dedim. Hiçbir şey anlamamıştım. Sessiz, bir adım geri çekildi. Kemirilmiş tırnaklarını yanaklarındaki sivilcelere geçirerek ağacın dibinde donakaldı, gözlerini yere gömüp.

SEKA

“Dün sabah eve gazete almak için çıkmıştım, bugün gazete almak için evden çıktım. Asansör aynasında yüzüme bakarken gazete almaya gitmekte olduğumu unutuyor, dönüşte yine asansör aynasında koltuğumun altındaki gazeteyi görünce şaşırıyordum. Gazeteyi nasıl aldığımı hatırlamıyordum hiçbir zaman.”

Daha sonra söylediği “Asansörün aynasında farkedebiliyorum ancak ne yaptığımı” cümlesini kavramaya çalıştım.

Asansör aynası etrafında dönenen bir dizi hikâye yazdım ve hepsini SEKA’ya gönderdim. — Kâğıt hamurunu mayalar umuduyla!

THY

Hayalperestti.

Uçağı kaçırdı.

Hapse düştü.

Uçak düştü.

Hayal öldü.

TIR

Yol, boa yılanıdır; yutar onu da.

TMO

Buğday, arpa, mısır, nohut, fasulye, mercimek, pirinç, bakla, kenevir, afyon... Hepsini severiz, silo silo yeriz.

Toprak ana, hepimiz senin mahsulün, armağanların olarak geldik dünyaya. Üstünde bir süre tepinip sana armağan edeceğiz naçiz bedenlerimizi! Dünya senin ofisin...

(“Yaşa! Varol!” sesleri...)

TÜBİTAK

To be or not to be... Tak! İşte bütün mesele!

WC

Sade C., kapı kollarını sadece parmak uçlarıyla tutardı. Ama tuvaletin kapısı bu kez öyle çıt diye açılmadı. İçerde birinin olabileceğini düşündü; geri çekildi, duraksadı, kapıyı çaldı. Midesi kabardı. Ses çıkmadı, en azından ‘genizden bir ses’ beklerdi doğrusu.

Ama Sade C., tuvaletin dolu olduğunu düşünüyordu. Nedenini açıklayamazdı. Sadece, tedbirli, dikkatli, titiz insanların böyle düşüneceğini biliyordu. O kadar. Eğilip anahtar deliğinden bakmaya yeltendi. Kendine yakıştıramadı ama. Sade C. öylece durdu. Yüzünü daha sonra yıkayabilirdi. Kapının önünde kilitlenip kaldı ama. Neden sonra, bir kez daha çaldı kapıyı. Ses çıkmadı.

Başı döndü, kendini kaybetti, bir hışımla yüklenip açtı kapıyı. Vasistastan çıkıp ziftli duvarların arasından çöplüğe dönmüş beton zemine birisinin atladığını sandı: Betona çakılan bir gövde sesi... Çişi yoktu ama şimdi ediyordu.

Musluğu açınca rahatladı. Uzun uzun yıkadı yüzünü, gözpınarlarını temizledi. Sonra öbür yüzünü aradı, yıkamak için. Karşısında ayna yoktu ama...